

Taxa postala
plátiká in nuna.
No. 244716/829.

10. Telefon: 1P
Havonta 110.
Évre 600, egy
földre: Hav
földre 12, eg
Hirdetések dí
„UJ KELET”
banati esidos
ja. Cikkeknek uszayomasát csak a
tortas megjelolesével engedjék meg.

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Ciu, Str.
Baron L. Pop
120, 161-
KUI-
120, 161-
KUI-
120, 161-
KUI-

UJ KELET

ZSIDÓ NAPILAP

Director-Főm-
kesztő: Dr. Mar-
ton Ernő. Admi-
nistrator delegat si grant respon-
bil-Felelős igazgató: Schwartz Endre
Proprietar—Tulajdonos: Fraternitas
S.A.E.de Editura.Registru publico-
tionalor periodice No. 48. Dos. 889-
1938. Tribunalul Ciu, Sectia III.

Ara 5 lej

Vasarnap, október 9.
1938—5699. Tisri 14.
XXI. évfolyam, 227. szám.

KIRÁLYI SZAVAK:

A román kultúra alapja az, amit magának a népek lelkéből tudunk meríteni. Azok az erények, amelyek évszázadokon keresztül változatlanul őrizték meg népünket e tájon, ugyanazok az erények, amelyekre tudományos munkában van szükség: türelem és a győzelemben való hit. Ehhez nekünk, fiatal generációnak még egy erénnyel kell szolgálnunk: a munkában való hittel, mert enélkül minden kísérlet, amely hasznos és alapos alkotásra irányul, hiábavaló.

Az új Csehszlovákia első sorban szomszédjaival akarja helyreállítani a kapcsolatokat —

mondotta Sirovy miniszterelnök. A rutének is autonómiát kérnek a csehszlovák állam keretében. London és Berlin álláspontra a közös lengyel-magyar határ kérdésében. Prágában közzétették Csehszlovákia új térképét

Prága, október 8. A kárpátaljai kisorozok küldöttsége pénteken résztvettek a szlovák pártok értekezletén és Tisse dr szlovák miniszterelnök elé terjesztették a rutén kívánásokat azzal a kéréssel, hogy azokat továbbítsa Prágába. A rutének azt kérik, hogy kérdésüket a szlovákokhoz hasonló módon oldják meg: adjanak nekik is autonómiát a csehszlovák állam keretében.

A ruténeknél ez az állásfoglalása, amely az autonómia követelése mellett a csehszlovák államhoz való kötelek elvén alapszik, különös jelentőséget nyer az angol kormányának a közös magyar-lengyel határ kérdésében lezárított és a varsói kormánnyal kötött álláspontra mellett. A Magyarországgal való közös határra vonatkozó lengyel kívánásokkal kapcsolatban ugyanis az angol kormány közölte Varsóval, hogy Anglia az etnikai határokat elvétel védelmezi és a Csehszlovákia tekintetében adott biztosítéka késedelem nélkül érvénybe lép. A Reuter-ügynökség londoni köréből nyert értesülés alapján megállapítja, hogy a közös lengyel-magyar határra vonatkozó lengyel igényekkel szembeni angol álláspontra világosan megértették Varsóban, vagyis tudomásul vették, hogy Anglia csak abban az esetben támogatja a csehszlovákiai kisebbségek helyzetére vonatkozó kéréseket, ha ezek etnikai megokoláson

alapszanak. Ezt az álláspontra különben Inskip hadfelszerelésügyi miniszter még október 4-én kifejtette az alsóházban, mikor kijelentette, hogy a Csehszlovákiával szembeni angol biztosítékot úgy kell tekinteni, mint amely már most érvényben van.

Németországot nem foglalkoztatja a közös lengyel-magyar határkérdés

Berlin, október 8. A német külügyminisztérium egyik reprezentánsa a következő nyilatkozatot tette a Reuter tudósítója előtt:

— Németország első sorban a szudétánétek kérdésében van érdekelve Csehszlovákiával szemben. Ez nem zárja ki, hogy Németország a többi nemzetiségek számára is kívánatosnak tartja az önrendelkezési jog alkalmazását. Ami a kárpátaljai ruténeket illeti, rájuk kell hagyni a döntést, hogy maguk határozzanak abban a tekintetben, hogy akarnak-e egyesülni Magyarországgal, vagy Lengyelországgal. Bennünket nem foglalkoztat egyáltalán a közös magyar-lengyel határ lehetőségének kérdése.

A lengyel csapatok egyébként elfoglalták a tescheni kerület utolsó részét is. Varsói jelentés szerint a csehszlovák hatóságok kihirdették a riadóállapotot a karwini szemmedencében, amelyet a lengyelek hétfőn, október 10-én fognak megszállani.

Szlovák és rutén politikusok tárgyalnak a magyar kormánnyal Komáromban

Budapest, október 8. Ma délután 7 órakor kezdődnek meg Komáromban a magyar-csehszlovák tárgyalások, amelyeket a komáromi városkésza tanácstermében tartanak meg. Magyar részről a tárgyaló bizottságot Kánya Kálmán külügyminiszter és Telesi Pál gróf közoktatásügyi miniszter vezetik. Telesi, mint főhírajtűdős, a határokat megállapításánál szakértőként is fő szerepet vállal. Résztvevő a bizottságban Pataky Tibor államtitkár, a kisebbségi ügyek miniszterelnökségi referense és Péchy Tibor földművelésügyi államtitkár, gazdasági szakértő. Ezenkívül gazdasági, kulturális és földrajzi kérdések szakértőinek egész sora kíséri a magyar bizottságot. Csehszlovák részről a tárgyaló bizottság majdnem teljesen szlovákokból és ruténekből van összeállítva. A bizottság vezetője dr Tiso lelkész, az új szlovák kormány elnöke lesz. Tagjai: Durkanesti szlovák belügyminiszter, dr Párkány, a rutén nemzeti tanács elnöke, Krno követ, külügyminiszteri kabinetfőnök és Nyest tábornok. A bizottságot huszonegy szakértő kíséri. A bizottságnak ez az összeállítása feltűnő volt és annak a jele, hogy Prága az új határ megvonására irányuló tárgyalásokat szinte teljesen a szlovákokra és a ruténekre bízta. A prágai külügyminisztériumot a bizottságban csak Krno követ képviseli, aki szintén szlovák származású.

A csehszlovákiai magyarok igényei Budapest, október 8. (Rador). A Magyar Távirati Iroda jelenti: Pozsonyból közlik, hogy Jaros, az egységesített szlovákiai ma-

gyar párt alelnöke a pozsonyi rádióban tartott beszéde során a következő igényeket támasztotta: a magyarok lakta területekről azonnal távolítsák el a csehszlovák hadsereget, azonnal bocsássák el a csehszlovák hadseregből a magyar nemzetiségű katonákat, azonnal helyezték szabadlábra a magyar politikai foglyokat, haladéktalanul adják vissza a mozgásukat alkalmával lefoglalt állatokat és tárgyakat, illetve fizessenek azokért kártérítést. A magyarok lakta területeken a csehszlovák kormány a közhatalmat azonnal engedje át az egységesített magyar pártnak, azonnal állítsa helyre a sajtószabadságot és függesse fel a gyülekezési tilalmat, engedje meg a magyar jelvények viselését.

Sirovy miniszterelnök az új Csehszlovákia külpolitikájáról

Prága, október 8. Sirovy tábornok tegnap kihallgatáson fogadta a koalíciós kormány-pártok vezetőit, akik előtt kijelentette, hogy nem áll szándékában zavarokat előidézni a nemzetközi politikában. A kormány első sorban stabilizálni akarja a végleges határokat és helyre akarja állítani a normális kapcsolatokat Németországgal, Lengyelországgal, Magyarországgal és a többi államokkal. Meg akarja oldani azokat a gazdasági és szociális kérdéseket, melyek az új Csehszlovákiára hárulnak.

Csehszlovák körökben úgy vélik, hogy a népszavazás kérdése lekerült a napirendről. Valószínűnek tartják, hogy a csehszlovák területen maradó németeknek meg fogják

engedni, hogy átköltözzenek a német területre, a szudétavidéken maradt csehszlovákoknak pedig, hogy Csehszlovákiába kerüljenek. Ugyanebben az irányban fognak haladni a Magyarországgal való tárgyalások is, amelyeknek eredménye előreláthatólag nagymértetű lakosságcsere és jelentős határkiigazítás lesz. Egyedül Morva-Ostrau vidékén lehet szó népszavazásról, a lengyelek igényei miatt.

Közvetlen német-cseh tárgyalások Chalkovszki csehszlovák külügyminiszter berlini útja kapcsán prágai körökben tudni vélik, hogy a német és a cseh kormány között közvetlen tárgyalások indulnak meg a végleges határvonalak megállapítása ügyében, miután a nemzetközi bizottság által javasolt határvonalak több várost és községet kettészelnének, különösen Dél-Morvaországban. A határokat úgy állapították meg, hogy azok igen súlyosan megzavarják Csehszlovákia vasuti főhálózatát. Így például a Pardubice—Brünn vonal háromszor kellene, hogy áthaladjon német területen. Ugyanígy a Kassa és Ruszinszko felé vezető vesutvonalak is ötször érintenék a német területet és egyszer a lengyelt. Ezeket a zavarokat volna meg lehetne orvosolni a közvetlen német-cseh tárgyalások.

London, október 8. A Reuter beavatott köréből nyert értesülés alapján tudni vélik, hogy ha nem lesz népszavazás Csehszlovákiában, amit Londonban is igen valószínűnek tartanak, úgy a volt angol frontharcosok nem fognak a szudétavidékre utazni, a rend fenntartása érdekében, ahogy azt a müncheni egyezményben tervezték.

Az Havas szerint mindkét fél ki akarja küszöbölni a népszavazással járó hosszadalmas eljárást és minél előbb normalizálni akarják a német-cseh viszonyt. A népszavazás kérdése a berlini és a prágai kormány közös elhatározásától függ. Ha nem sikerülne megegyezniük, úgy ebben az esetben újból összeül a nemzetközi bizottság.

A berlini megoldási terv Párizs, október 8. A Journal arról értesült, hogy Mastny berlini csehszlovák követ ma visszatért a csehszlovák fővárosba és magával vitte azt a részletes megoldási tervezetet, amely a népszavazás mellőzésével kívánja megoldani a német-cseh területi igényeket. A terv elfogadása esetén október 10-ig Németország a szudétavidékek, illetve a neki jutott területek teljes megszállását keresztül vinné és befejezné. Beavatottak szerint arról van szó, hogy Németország eltekintene a tervezet elfogadása esetén attól, hogy Brünnben és Iglauban, amelyek Csehszlovákia belsőbb területén fekszenek, a müncheni megbeszélések értelmében népszavazást igényeljen, hanem onnan a német lakosságot áttelepítene a Németországnak jutott területekre, ugyanakkor pedig a Németországnak jutott területekről a csehek Csehszlovákia belsőbb részeibe telepítené át. Valószínűnek látszik, hogy Prága elfogadja az idevonatkozó német javaslatot.

Az új térkép

Prága, október 8. A szombat reggeli prágai lapok közlik Csehország és Morvaország új határainak térképét, az ötödik zónának németek által való megszállása alapján. Szombati a cenzura akadályozta meg a térkép közlését. Az egész sajtó mély szomorúsággal és méltatlankodás hangján szól az új határokról és az összes lapok követelik a kormánytól, hogy kövessenek el minden lehető a közvetlen tárgyalások után a még menthetőnek a megmentése érdekében.

Csehszlovákia veszteségei London, október 8. (Rador). Az Economist című lap legújabb számában kiszámítja a Csehszlovákia által szenvedett veszteségeket. 762.000 munkás lakik az átengedett ter-

(Folytatás a tizedik oldalán)

VILÁG TUKRÁ

A viládemokrácia és Palesztina

Irta: MOSE KOLODNI (Tel-Aviv)

Nemrég mult el három éve annak, hogy Luzernben lezajlott a 19-ik cionista világgkongresszus. A cionista vezetők már akkor sejtették, hogy világbonyodalom állhat elő az olasz-abesszin konfliktus kibrobbanásával. Félni kellett attól, hogy egy ilyen háboru megzavarhatja a zsidó országépítést, amennyiben az abesszin viszály konfliktust idéz elő Anglia és Olaszország között, utóbbinak afrikai expanziós törekvései következtében. Ennek tudható be a felelős cionista vezetőkörök azon törekvése, hogy Weizmann politikai rutinjára és nagy befolyására volt szükség. E fáradozásoknak az eredményeként Weizmann el is vállalta ezt a szerepet és többek között ezeket mondotta a luzerni kongresszus záróülésén: „Olyan időköt élünk, amikor a Földközi-tenger hullámainak csapogásai közepette résen kell lennünk, mert nehéz időköt előtt állunk.” Profétai szavak voltak, amelyek már akkor gondolkodóba ejtettek minden cionistát.

A kongresszust követő hetekben már háborus lángokban állottak a Földközi-tenger partjai. Az abesszin háboru felkavarta a palesztinai zsidó lakosság kedélyét. Aggodalmasan olvastuk nap-nap után a háboru fejleményeiről szóló híreket. Tudtuk, hogy Addis-Ababa bukása az angol érdekek veresége lesz a Közelkeleten, ami magával hozza a fasiszta és német befolyás megerősödését az arabok körében és így Palesztinában is új eseményeket idézhet elő. Egy félévvel a kongresszus után kitört az arab sztrájk és bekoverték a jaffai események, amelyek a zsidó országépítés folytatásának és az alijának a megakadályozására irányultak, arab hegemonia megerősítése céljából. Palesztina ezzel bekapcsolódott a nemzetközi politikai bonyodalmas hálózatába. És ezeknek az eseményeknek a közepette kellett kiállnia a jövünknek a nagy próbát: Izrael otthona lesz-e az ország és felépülhet-e ez az otthon a galuti zsidó targédia ellenére is?

Lehet, hogy régen befejeződtek volna már a zavargások, ha az angolok harminc hónappal ezelőtt ébrednek rá a náci és a fasiszták által felbérelt terroristák módszereire. Az angol kormány nem hitte, hogy olyan komoly formát fognak ölteni a zavargások és hallani sem akart komolyabb lépések megtételéről a felkelők ellen. Az angolok haboztak, mert azt hitték, hogy nincsenek eléggé felkészülve arra, hogy döntő harcot vívjanak meg a náci és a fasisztákkal. Ugy vélték, hogy Angliának van mit vesztenie, hiszen sok mindene van és bár tudta azt, hogy választania kell, nem tudta, vagy nem akarta eldönteni, hogy mi a fontosabb és mi a kevésbé fontos a birodalom számára. Tény az, hogy az angol mandatárius hatalom nem tette meg a kötelességét az arab terror leszerelésére. Zsidó részről szüntelenül figyelmeztették az angol kormányt a végzetes taktika helytelen voltára, de mindez nem használt. Az angolok csak az adott tényekből és a bekovert eseményekből vontak le tanulságokat és így ma már az angolok is tudják, mit vétettek és mit mulasztottak, — csak hogy időközben a fegyveres arab bandák Róma és Berlin oltalma alá helyezték magukat és a palesztinai harc ma egyik ága

annak a küzdelemnek, amely a diktatúrák és a demokráciák között folyik.

Önkéntelenül adódik a hasonlatosság a palesztinai harc és a spanyolországi testvérháború, vagy a kínai szabadságharc és a csehszlovákiai események között. Más és más területen ugyanaz a front és nagyon valószínű, hogy egyszerre fog bekövetkezni a megoldás is ezeken a frontokon. A különbség csak az, hogy melyik győzelem fontosabb az angoloknak — a zsidóké, a spanyol köztársaságiaké, avagy a kínaiaké. Bizonyos jelek szerint az angolok palesztinai győzelme az egész demokrácia győzelmének egyik fontos feltétele. Ha az arabok győznének Palesztinában, ugy nem kétséges, hogy a németek és olaszok óriási befolyása fog érvényesülni az arab félszigeten és ezért pillanatokig sem szabad hinni, hogy mi vagyunk egyedül érdekeltek ebben a kérdésben.

A demokrácia élet-halál harcát vivja napjainkban és a harc több fronton folyik. Az egyik front győzelme Angliának, a másik Franciaországnak, a harmadik Amerikának fontos. A világ pedig türelmetlenül várja a zsidók győzelmét Palesztinában, mert nem szívesen mondana le a demokrácia egyik távolról sem jelentéktelen pozíciójáról. Ez az óhaj világosan kitűnik a nagy angol és francia lapokból, sőt a konzervatív irányzatú sajtóorgániumok vélemény-nyilvánításából is.

Az elmúlt két év alatt, amíg mi a palesztinai harc fronton állottunk, sok minden történt a zsidó életben. A német zsidók tragédiája kimélyült, a keleteurópai zsidók helyzete súlyosbodott, Danzigban pogromok dultak, az ausztriai zsidóság teljesen összeroppant, a csehországi zsidóságra is súlyos megpróbáltatás szakadt és most mindezek tetejébe jön az olasz zsidók tragédiája. Az antiszemita áramlatok Franciaországban, Belgiumban és Hollandiában is megerősödtek. A bolygó zsidó menekültek tömegei is fokozzák az antiszemizmust. Ilyen tragikus sorsot a középkelet óta nem ismert a történelem. De akkor létezett egy kiút a zsidók számára, amelyet azonban visszautasítottak: a kikeresztelkedés. Ez a kiút is megszűnt Európában. A felhők mind sötétebbek. Egyre kevesebb azoknak az országoknak a száma, ahol még jut egy kis nap sugar a zsidók számára. Láttam a német menekültek sorsát Európa nyugati országaiban. Tragikus látvány. Minden jel szerint kulminációs pontjára érkezett a zsidó tragédia — ennél rosszabb aligha képzelhető már el...

Európában pattanásig feszült a helyzet. Az emberiség végtelenül kritikus napokat él át. Csak hajszálon mullott a világháború kitörése és Chamberlain béke-mentő repüléseit az embertömegek millióinak remegése kísérte... A zsidó nép és a zsidó sors mindig az emberiség sors alakulásainak barométere volt. Ha béke és megértés volt a világban, akkor a zsidóság is nagy értékeket szállított az emberiségnek. Ha üldözték a zsidókat — ez volt a jele annak, hogy bajba jutott a világ. A zsidó tükrök tehát ma is az egész emberiség helyzetét mutogatja. A mi sorsunk szorosán összefügg a nagyvilág eseményeivel és a demokráciák is tudják, hogy a zsidók kérdése mindig reakció eszköze volt és ezért meg kell oldani a zsidókérdést, mégpedig a zsidó állam útján.

A világ vezetői most ébredtek annak tudatára, hogy fatális tévedés volt az asszimiláció támogatása, amely nem képes levezetni sem a zsidókérdést, sem az antiszemizmust. Ugy látszik, hogy Európát meg kell szabadítani a zsidóktól és a zsidókat Európától — ez is egyik feltétele a demokráciák győzelmének. Ez a felismerés kissé későn jött. De Herzl már negyven évvel ezelőtt felismerte ezt...

A cionizmus palesztinai győzelme fontos világpolitikai szükségszerűség tehát. Az egyik oldalán az arabok körében tért hódító fasizmus és pangermánizmus — a másik oldalán a bevándorlásra váró tömegek, akik kiszorulnak Európából. A zsidó állam és a zsidó bevándorlás európai politikai követelmény tehát és ezért biznunk kell abban, hogy rövidesen kedvezőre fordul a mi ügyünk.

Biztosítók
ÉLETTUNKET
és
VAGYONUNKAT
a több
mint 50.
év óta
fennálló
intézetnél, mely
műveli a
biztosítás
összes ágazatait.

"NATIONALA"
általános biztosító társaság
alakult 1892-ben

teljesen befizetett
alaptőke.

Lei 25,000,000.—

készpénzes tartalékok

1936. év végével.

Lei 209,448,854

1936. évben kifizetett károk

Lei 33,119,774.—

a társaság fennállása óta

kifizetett károk

1 milliárd 536 millió 242.033.—

Képviseltek az ország minden részében.

Erdélyi kerületi Iroda Cluj, Str. Regina Maria 6. (A társaság saját székházában.)

A cég bejegyeztetett az ifjovi törvényszáknél 71/1894. sz. alatt. Alapítási okirat közzétételét Mon. Of. 245/1882, valamint az utóbbi módosítások 172/1933 sz. alatt

A nagy egészségügyi kampány beszédes számai

Az egészségügyi offenzíva is bizonyítja, hogy kevés az orvos és hogy a külföldön végzett orvosok elleni akció elhibázott dolog

A Marinescu miniszter által megindított egészségügyi offenzíva véget ért. Az orvosok visszamentek állomáshelyeikre megint. Az offenzíva eredményeiről nem sokára megjelennek a kimutatások és akkor megtudja majd mindenki, mit végeztek a kirukkolt ápolónők és orvosok. Ha az egész országra vonatkozó számok összegyűjtése időbe is telik még, az egyes vidékeken elért eredményeket máris kezdik közölni a lapok. Az Univesul mult szombati száma például a Bacău, Botosani, Iasi, Roman, Neamt, Vaslui, Falcu, Tutova, Tecuci megyék adatait közli. E vidékeken 27.254 konzultációt végeztek az orvosok, 3193 maláriát, 4486 csecsemőt kezeltek, 1251 szalvarzán injekciót adtak be, 404 tuberkulózist, 313 szifiliszest küldtek kórházba, 287 előadást tartottak, 6667 kórt. 29463 latrinát csináltak, 293 mocsarat szárítottak ki és 240 árkot ásattak. Ezek a számok csak augusztusra vonatkoznak; a szeptemberi adatok még nincsenek készen.

Románia egészségügyi helyzete

Mint látjuk, az egészségügyi személyzet e megyékben derekasan dolgozott s bizonyára gyakran éjszakáit is feláldozta azért, hogy az egészségügyi szolgálatára legyen. Ugyanilyen munka folyt az ország többi vidékein. De — miután orvosok vagyunk és nap-nap utáni beteglátogatásaink során alkalmunk volt látni az ország számtalan vérző sebet, tapasztalataink följosítanak bennünket arra, hogy hozzászóljunk az egészségügyi kampány munkálataihoz; bíráljuk és kiegészítjük azt.

Az egészségügyi offenzíva nem betetőzés, legföljebb biztató kezdet! Ha az illetékesek azt akarják, hogy a kampányt értett eredményei legyenek, úgy nagyobb energiával, az orvosok szélesebb bevonásával kell folytatni a munkát tovább. Az ország egészségügyi helyzete ugyanis korántsem jó. Ezt nemcsak saját tapasztalataink támasztják alá, de igazolják komoly orvosstatisztikusok és szociológusok is.

1930-ban Romániában 1000 ember közül 19.4 lakos halt meg. Ugyanakkor Japánban, a tuberkulózis, a tümegnyomor, az alacsony munkabérek házájában 1000 lakos közül 18.2, Portugáliában 17.2, Bulgáriában 15.8 lakos pusztul el. Ugyanebben az évben Csehszlovákiában 1000 lakosra 14.3 halott, Belgiumban 13.2 halott, az Egyesült Államokra 11.3 halott esett. (Dr. Banu Bănătea Poporului Român című munkájából.) Szomorú világrekord ez nagyon!

Igen tanulságosak a halálokok is. 1930-ban 26.452 ember halt meg tbc-ben, 1146 szivbajban, 3845 scarlában, 1164 vérhas-

ban, 814 gyomor és bélfekélyben, 611 vakbélgyulladásban, 257 maláriában, 1139 tifuszban, 1283 kizárt sérvben. A kogenitális debilitásban meghalt csecsemők száma 69.786. (Dr. Banu adatai.)

A fertőző betegségek Banu kimutatása szerint 1928 óta emelkedőben vannak. — 1928-ban 89172 fertőző beteg volt, 1933-ban 114.688. Míg 1932-ben a fertőző betegek száma 87.892-re esett vissza, addig 1933-ban újra 94.940 volt a számuk. Nagyon fontos és nagyon jelentős az a tény is, hogy a fertőző betegségek általi halálozás is állandóan emelkedik. Így 1928-ban a fertőző betegek 27.2 százaléka, — 1929-ben 32.3 százaléka, 1930-ban 36.4 százaléka, 1931 44.2 százaléka, 1932-ben 45.1 százaléka halt meg. Ijesztő adatok ezek nagyon; s a jövőben a helyzet az orvoshiány miatt csak rosszabbodni fog.

A tuberkulózis 33 megyében növekedőben van. 34 megyében állandóan egyforma, négy megyében pedig lecsökkent az utolsó évek alatt.

A gyermekhalandóság főoka nálunk a luesz. Vannak Beszarábiában városok, ahol a született gyermekek 71 százaléka kicsiny korban hal el. Mezincescu tanár erre vonatkozólag a következőket írja: „Olyan adatok, melyek szerint a született gyerekek fele éri csak el az öt éves kort, csak Ázsia és Közép-Afrika benszületett népeinél fordulnak elő és megbocsájtathatlan bírálatot képeznek úgy a mi egészségügyi szervezetszervezetünkre, mint egész állami berendezésünkre.“

Romániában minden tizedik emberre egy verbajos esik. De nemcsak a falvakban tombol a luesz. Városok betegsegélyző kimutatása szerint a Regátban 1932-től 1934-ig 115 ezerről 177 ezerre emelkedett a verbajosok száma. „A szifilisz elterjedésének főoka: egyrészt a tudatlanság, másrészt a hiányos orvosi szolgálat. A beteg körorvosa messze van; a beteg későn jelentkezik“. A városba-jött katonák 3.5 százaléka luetikus. Mikor hazamennek háromszor annyit köztük a verbaj. Így viszik aztán a házaságba a betegséget.

Kevés az orvos

Nem akarunk sem fárasztók, sem álmosító lenni, ezért szándékosan kihagytuk a kimutatásból a rákosok, érelmeszesedésben szenvedők, a cukorbetegségek említését meg, amelyek orvosi segítséggel, higiéniaival elkerülhetők, meggyógyíthatók, lecsökkenthetők. A tuberkulózis például eleinte nem csinál tüneteket, de Röntgennel már konstataható és — ilyenkor — könnyen meggyógyítható meg. A gyomorfekély begyógyítható kezelhető és operálható. A sérv idejekorán operálva sohasem okoz halált. A luesz szalvarzánkezeléssel teljesen megszűnik. A fertőző betegségek nagy mértékben lecsökkenthetők.

Az elkerülhető, meggyógyítható, lecsökkenthető bajok ilyen ijesztő elterjedése miatt az orvosi kart nem érheti vád. Kevés az or-

vos! Ez a legfontosabb baj, melyen segíteni is lehet. „Falvaink egészségügyi segélyének elégtelensége közismert. Valamennyi megfigyelő megegyezik ebben.“ (Dr. Banu, asistenta sanitare nobila in mediul rural.)

Nincs orvos túlfennelés!

Ez a helyzet tehát. Így állunk. Az ország területén kevés a hivatásos, de katasztrofálisan kevés a magánorvosok száma is. Az orvosi túlfennelésről a városok és a városok birodalmába tartozó vidékek a városok hiányát mutatják. De ha orvoshiány van, miért bolygunk a külföldi végzettségű orvosokért? Miért fenyegetnek minket vizsgákkal? Nem végeztünk talán elsőrangú prágai, bécsi, római, bolognai, párizsi egyetemeken? Nem vizsgáztunk annak rendje-módja szerint? Nem kinlódunk, nem éjszakáztunk, nem koplaltunk eleget margarinszagú menzákot a diplománkért? Nem tettük le talán azokat a vizsgákat itthon, amiket kívántak tőlünk? Nem fizettük le talán azokat a borsos taxákat, amiket a törvény előírt? Nem keveredtünk adósságba a diploma honosítási taxák miatt? S nem nyögjük még ma is az adósságok súlyát? Ha minden vizsgát elvégeztünk, ha minden taxát lefizettünk, akkor miért nem hagynak élni minket?! Ne felejtsek el az illetékesek: 1600-an vagyunk. 1600 csaiadapa, 1600 adóalany, 1600 orvosost és egészségügyi centrum! Mi évente százezer és százezer beteget látunk el közmegelegedéssre, ezer és ezer fertőző beteget ismertünk fel és különítettünk el a többi betegektől. Az általunk nyújtott orvosi segítségük száma meghaladja a milliárdot! Ha minket bármilyen ürüggyel, bármilyen paragrafus segítségével eltesszék az utból, annak talán örülni fog néhány tu-cat „konkurrens“ orvos, de az országnak nem lesz mit nevetnie! Az ország sirni fog, velünk, értünk, utánunk. Mert mi teljesítettük a kötelességünket mindvégig, mert hasznos és nélkülözhetetlen munkások voltunk!

Dr. Szilágyi András

Az aradi fakereskedők panasza a vándorkereskedők konkurrenciája ellen

Az aradi fakereskedőknek régi panasza az, hogy vidékről jött faárusok a vásártéren vagy pedig a Maros-partján maguknak ideiglenes raktárakat rendeznek be és a vándorkereskedők kedvezményeit élvezve az aradiaknál lényegesen olcsóbb áron hoznak forgalomba tűzifát. A fakereskedők azt sérelmezték, hogy ezek a vándorárusok adót nem fizetnek, nem viselik az állandó raktár fenntartásával járó költségeket és így tisztességtelen versenyt jelent azon fakereskedők számára, akik a törvény előírásainak megfelelően hozzájárulnak a közterhekhez.

Mivel idén is számos vándorfakereskedő jelentkezett Aradon, a Kereskedelmi és Ipar-kamara közbenjárt a város vezetőségénél, amelyet arra kért, hogy ne adjon a jövőben engedélyt arra, hogy ezek a vándorkereskedők árújukat akár a gabonapiacra, akár pedig a Maros partján elhelyezhessék. A kamara közbenjárásában utal arra is, hogy a városnak kötelessége megvédeni az emített verseny elől adófizető polgárait.

Vigyázat!

a fém-, ablak-,
tükör- és márvány-
tisztítószer

Nem árt a keznek, nem támadja
még a tisztítandó tárgyakat, tartós
fényt ad és rendkívül gazdaságos.

ügyeljen a SIDOL
felíratra
mert nem minden fémtisztító „Sidel“

STERN-féle or. kóser vendéglő Oradeán

ארטה. כשר

Str. N. Iorga (volt Zöldfa uca) 19. Országszerte elismert kitűnő konyha, szolid árak, figyelmes kiszolgálás.

Transzilvánia vezető étterme, az utazó közönség kedvenc találkozóhelye. Lakodalmakra és bankettekire külön nagyterem.

Csehszlovákia sorsa Spinoza tanításának tükrében

Írta: Meyer Ebner

„Ha egy állam arról panaszkodik, hogy becsapták, úgy nem a szövetséges állam hűtlenségét, hanem valójában a saját ostobaságát kellene, hogy elítélje, nevezetesen azért, mert saját érdekét másra bízta, olyanvalakire, akinek megvannak a saját törvényei és akinek legmagasabb törvénye saját államának az érdeke.“
(Spinoza a Politikai Traktátusban.)

I.
Amidőn Bethmann-Hollweg birodalmi kancellár a németeknek Belgiumba történt bevonulása után papírrongynak nevezte a belga semlegességi szerződést, az egész világ felháborodott a szerződések szentségének megsértésén. De már a világháború folyamán egyre inkább leszokott a világ a látszólagos szent felháborodásról, látván, hogyan repülnek a szélben, mint valami papírrongyok a szövetségi szerződések és katonai egyezmények. A világháború befejezése után újból rendbe akarták szedni a világot és a Népszövetségből csináltak kezest az új világrendért. Megszületett a népek kollektív biztonságának fogalma. De amikor felismerték a Népszövetség gyengeségét, a népszövetségi fikció fenntartása mellett lassan visszatértek a dacos védszövetségek rendszeréhez.

De a világtörténelemnek egyetlen korszakában sem kötötték és szegtek meg annyi állami szerződést, mint a világháború utáni időkben. Az elmúlt husz esztendő államközi tárgyalásokkal, nemzetközi értekezletekkel, kölcsönös szövetségekkel, háború-ellenes ünnepélyes biztosítékokkal töltötték meg, amelyekben kijelentik, hogy sohasem fognak háborút folytatni, nem fogják egymást megtámadni és minden vitás kérdést döntőbírói és más békés uton fognak megoldani.

II.
Miként a Népszövetség, ez a rendszer is teljesen összeomlott. A legeklatánsabban jutott kifejezésre ez az összeomlás a müncheni békekonferencián 1938. szeptemberének emlékeztető utolsó napjaiban és nem érdektelen jelenség, hogy az új korszak, amely a müncheni napokkal kezdődött, ugyanazokkal a módszerekkel dolgozik, amelyeket az elmúlt husz esztendőben vettek igénybe. A világ urai újból állami szerződéseket kötnek egymással. Békét és barátságot kötnek, garanciákat vállalnak határokat, amelyeket közösen állapítanak meg. Ők, az erők, a gyengék feje fölött cselekszenek és mialatt az egész világ a békéért ujjong, amelyet megóvtak egy újabb mézarlástól, mélyszégyes gyász borul a cseh népre...

Csehszlovákia már eleve nehezen tartható alakulat volt, stratégiai és alkotmányos szempontból. Erőssége azonban abban a szövetségben rejlett, amelyet Európa két sarokpillérjével: Franciaországgal és Oroszországgal kötött és abban a barátságban, amely Angliához, a Népszövetség védnökéhez fűzte, amelynek tagállamai — vagyis Anglia is, — kötelezték magukat Csehszlovákia integritásának megvédésére.

Nos, ez az egész szövetségi rendszer, mint egy szappanbuborék oszlott szét az első szélfújásra. Hiába hivatkozik Csehszlovákia állami szerződéseire és különösen Franciaor-

szággal való szövetségére, — és az erkölcsi világ nem tud minden további nélkül örülni a harcias Németországgal kötött békének és helyesebbi Franciaország és Anglia magatartása fölött.

Csehszlovákia azonban el kell, hogy mondja azokat a szavakat, amelyeket e sorok élére helyeztünk, Spinoza véleményét.

III.
Olvassuk csak el, amit Spinoza a Politikai Traktátusban (12. fejezet) a hűségről mond:

„Az a hűség, amit pusztán szavakkal fogadtunk meg valakinek aziránt, hogy ezt, vagy azt meg fogjuk tenni, amit egyébként a saját törvényeink szerint nem kellene megtennünk, csak addig értéktelők, amíg annak az akarata, aki hűséget fogadott, meg nem változik. Mert akinek megvan a hatalma arra, hogy szavát megszegje, az alapjában véve és jogai szerint nem adta önmagát, hanem csak szavakat. Ha tehát az az egyén, aki a természet jogai szerint önmagának a bírója, azt a véleményt formálja magában, hogy az adott ígéretből több kár háramlik rá, mint haszon, könnyen arra a gondolatra jut, hogy ígéretét ne tartsa be és ezzel a természeti jog alapján megtöri az ígéretét.

Spinoza ugyanis természeti jog alatt a természeti törvényeket, vagyis a természet hatalmát érti. Az egyén természeti joga addig terjed, ameddig az ő hatalma (4. fejezet.)

Valaki addig van alárendelve más valaki jogának, ameddig az illető hatalmának van alárendelve. (9. fejezet.)

Ki az, aki valakit a hatalmában tart? Az aki őt bélyegben tartja, vagy aki elkobozta tőle fegyvereit és a védelemre, vagy menekülésre alkalmas eszközöket. Továbbá az is, aki megfélemlítette. Vagy pedig az, aki jótéménnyel annyira lekötölte, hogy szívesebben áll szolgálatára a másinak, mint önmagának. És szívesebben él ama másik véleményével, mint sajátjával. Ez tehát a másikat hatalmában tartja és az ő jogaiban leigazza. Ez azonban csak addig tart, amíg a félelem és a remény. Ha vagy az egyik, vagy a másik eltűnt, akkor ama másik, vagyis az elnyomott, saját jogainak hatalma alá kerül vissza. Ebben az összefüggésben kell megérteni a Politikai Traktátus 14. paragrafusát. Ez a cikk szól a szövetséges államokról ilyenképpen:

„Ez a szövetség addig lehet csak szilárd, amíg annak alapja, vagyis a félelem valamely kártól, vagy a remény bizonyos előnyre változatlanul fennáll. Ha azonban ez az alap a két állam közül az egyiknél, vagy másiknál megszűnik, akkor ismét a saját jog lép életbe és a kötelek, amely az államokat egymáshoz fűzi, önmagától oldódik meg. Ilyenképpen minden államnak joga van arra, hogy a szövetségeket tetszése szerint oldja fel és nem lehet mondani, hogy ravaszul, vagy pláne becsületlenül cselekedett, mert abban a pillanathban, amikor a félelem, vagy a remény okai megszűntek, már nem lehet mondani, hogy hűtlen lett. Mert mindegyik szövetségesnél egyaránt jelen volt ez a feltétel, vagyis mindegyik, aki először érzi, hogy már nem kell félnie, alá van vetve saját jogainak és e jogok-

Amit ma megteheted, ne halaszd holnapra!

HU DNUT
Three Flowers
Puder
Krém

Tehát legjobb ha azonnal megkezdi és ezentel rendszeresen áldoz mindennap néhány percet arcára a Three Flowers Vanishing Cream használatára. Ennek az előzetes gondoskodásnak később nagy hasznát fogja látni. Azonban csak elismerten jó készítmények biztosítják az eredményt.

A Three Flowers Vanishing Cream a bőr biztos védelmezője mindennemű veszély ellen: megőrzi a bőr rugalmasságát és ideális puderalapot képez a Three Flowers puder számára. Emellett világos, lehetőleg finom pudert csodálatosan finom árnyalatai között mindig megtalálja a megfelelő, amely illik az Ön szeméhez, arcszínéhez, a nap- szakkokhoz és a divathoz.

kal tetszése szerint él. Azonfeül egy jövőre szóló szerződést csak a jelenlévő körülmények feltételezésével kötnék. Ha ezek megváltoznak, akkor az egész helyzet körülményei is megváltoznak. Ez okból a szövetséges államok mindegyike kell, hogy fenntartsa a jogot, hogy önmagáról gondoskodjék és ezért mindegyik oda igyekszik, amennyire lehet, hogy elhárítsa a félelmet és így érvényesíthesse jogait és megakadályozza azt, hogy mások feje fölé nőjjenek. Ha tehát egy állam arról panaszkodik, hogy becsapták, úgy nem a szövetséges állam hűtlenségét, hanem valójában saját ostobaságát kellene, hogy elítélje nevezetesen azért, mert saját érdekét másra bízta, olyanvalakire, akinek ugyancsak megvannak a saját törvényei és akinek legmagasabb törvénye saját államának az érdeke.“

IV.
Ne higgyük azonban, hogy Spinoza, a nagy etikus, a hűtlenséget igazolni akarja. „Semmiestre sem — írja a 17. paragrafusban, — szabad feloldani a hűséget, amelynek megőrzését az egészséges értelem és vallás tanítja. Aki például pénzt vett át megőrzésre és azután megtudja, hogy a pénz lopott, helyesebben cselekszik, ha visszaadja a tulajdonosának és nem annak, akinek a megőrzést ígérte meg. Ugyanez a helyzet akkor is, ha a legmagasabb hatalom ígéretet tesz valamire, amit később, más időkben, vagy alaposabb megfontolás után, károsnak talál, vagy károsnak bizonyul az alattvalók jóléte szempontjából. Akkor nem szabad betartania az ígéretet. Csak általánosságban tanítja az Irás a hűség betartását. Kivételes esetekben az illetőre bízta a megítélést, ezért az előbb mondottak nem állnak ellentétben tanításával.“

Politikai Traktátusában Spinoza igazi reálpolitikusnak bizonyul, aki a dolgokat a maguk valójában látja és aki az emberi természetből nem követel lehetlent. A történelem ezerszeresen igazolja Spinoza nézeteit az állami szerződések és politikai szövetségek értékéről. Csak rebus sic stantibus, vagyis csak meg nem változott tényállásnál érvényesek és az egyszerű megfontolás azt mutatja, hogy szövetségeknak semmi értelmük sincs. Ha megváltozott a politikai helyzet, ezek a szövetségek önmaguktól elesnek. Ha azonban ugyanaz marad a helyzet, mint amilyen volt abban az időben, amikor az államok szövetsé-

gre léptek, mert saját érdekeikben ezt helyenvalónak tartották, semmi sem áll a közös védekezés, vagy a közös támadásra való összefogás útjában. Az angolok régen megtanulták már ezt. Ezért nem kötnek távolabbi időkre állami szerződéseket és sorsdöntő elhatározásaikat mindig az adott helyzet szerint hozzák meg. Mindenesetre másképp is lehet érvelni. Ha a szövetségek felmondják a szolgálatot, a gyengék ki vannak szolgáltatva az erőseknek. És ha egy adott szó elveszti érvényét, eltűnik a világból a hűség és a hit és aki megszegi szavát, nem számíthat többé arra, hogy szükség esetén segítségére jöjjenek.

A tapasztalat azonban azt mutatja, hogy csak a pillanatnyi érdekek a döntők.

Csehszlovákia esete is megerősíti a spinozai állambölcsésletet. Igaz, hogy a történelem a nagy tanítómaster, de tanulni csak azt tanultuk meg tőle, hogy a népek nem tanulnak belőle.

TEL. 3183. **P.O.B. 601.**

HOTEL TALPIOTH

TEL-AVIV, 52, ACHADHAAM Str.
ELISMERTEN LEGJOBB SZÁLLODA
SZÉP ÁRNYÉKOS KERTBEN,
A VÁROS KÖZPONTJÁBAN

HIDEG-, MELEGVIZ. — KÜLÖN FÜRDŐSZOBÁK. KÖZPONTI FÜTÉS. ELSŐ-RANGU KONYHA. MAGYAR ÉS ROMÁN KISZOLGÁLÁS. — KEDVEZŐ ÁRAK.

Megszállni Bucarestben legjobban a Hotel Esplénadeban lehet. A Főváros szívében. **TELJESSEN ATALAKITVA.** Minden szobában telefon, fürdő, stb. Mérsékelt árak.

HOTEL ESPLÉNADE Bul. Academiei 8.

**Hamu-
pipőke**
GYERMEKELŐDÁS
Október 9-én, vasárnap d. e. 11-kor.
BENEK — TANCOK.
A Davila Színházban!

HIREK

SZUKKOT

Mi volt ennek a hangulatos sátoros, eszrog és palmaágas ünnepnek az eredete?

Hogyan szilárdult kezdeti mezőgazdasági jelentőségéből olyan szimbolikus ünnepé, amely kiható az egész népre, kiható nemcsak egyes korokra, hanem nemzedékek hosszú sorozatára? A szimbólum immár beleszővődött a zsidó népiéletbe, átfogta a nép minden rétegét, sátoros ünnepünk tehát szerves része lett a zsidó embernek, aki a köznapok robotját megszakítja, hogy legyen egy nap, amikor szabadon gondolkodik és tisztaságban él.

Valamikor szukkot — chag haaszif — a betakarítás ünnepe volt; a legnyugalmasabb és legvidámabb és emberiségben is legfeneklebb ünnep. Az áldozatok idején a fa gyümölcsét, a pálmák ágát hozták az oltárra, hogy velük szimbolizálja a zsidó ember örömet Isten áldása fölött, amivel a verejtékes munkát megtulajmazta. Felzarándokoltak a Szentélyhez, sátrak alatt hódoltak a Teremtőnek és a jómódú megvendégelte a szegénysort, az árvát, az idegent.

A VIII-ik világsoda

Vallási és rituális vonatkozásai szukkot ünnepének később alakult ki, Ezra idejében és azon túl, amikor az együvértartozás ösztönei vallási szervezetséget követeltek. Mégis az erc jiszraelbeli gyümölcs és a díszes sátor alapja minden ritusnak; ezekben van hatóereje, hangulati és szimbolikus értéke az ünnepnek, amely napjainkban jobban, mint valaha emlékeztet a zsidó sorsra. Emlékeztet hányattatásunkra s bizonytalanságunkban arra a bizonyosságra, hogy egy leegyszerűsödött életben, egy az idő viszontagságainak kitett hajlékban is megmaradhatunk lelkünk egyensúlyában, ha nemcsak magunkra gondolunk, hanem a mindnyájunk közönségére. Ez a gondolat erőt ad és bizalmat a forgandó élet gondjai-bajai közepe. Elhárítja a kétségbeesést és reményt ad jobb idők eljövételére.

Lapunk legközelebbi száma a közbeszó szukkot ünnep miatt szerdán a rendes időben jelenik meg.

— **Időjárás-jelentés.** A bucaresti időjárás-kutató intézet jelentése szerint mára a következő időjárás várható: Csökkenő légnyomás, többnyire borús ég északon, enyhe északnyugati légáramlás, hősülédés, éjjel kisebb fagy északon, reggel és este köd délen, csapadék az ország északi részében.

— **Ismét megindult a tojásexport Palesztinába.** A nyári hónapok alatt a román tojás-export — a hajók hűtőberendezéseinek hiányában — szezonszertien szünetelt a déli államokba és így Palesztinába sem exportáltak hónapok óta romániai tojást. Az őszi ezezőn kezdetével ismét megindult a tojásexport Palesztinába, az elmúlt héten a Constantaból Tel-Avivba induló „Hanne” palesztinai hajó száz láda (144.000 darab) tojást vitt, Tel-Aviv rendeltetéssel.

Eladó:

Motortor 290 HP Generátor 100 Kw. 50. Per. transzformátorok, elosztási táblák. Gőzkazán, Babcock Wilcox rendszerű 340 vagy 170 m² fűtőfelülettel, tulhevitővel. Öntöttvasnyomócső 7", gáz- és Mannesmann-cső, szelepek, váltók, csapok, könyökök, idomdarabok, minden méretben. Tartányok minden méretben. Vaslemezek és vaslépcsők minden méretben.

Fahordókészítésre gépezetek. Hidmérleg 35 tonna, vagonmérlegelésre, jelzőkészülékkel. Iparvágányu váltók és apróanyagok. Szinezg minden méretben. Légcsirtők és szivattyúk minden kivitelben. Vasfedélszerkezetek, hullámlemezzel fedve.

Érdeklődni:

**„FANTO”
Tileagd-Bihar**

— **Bevezették a tanítóképzésben a kisebbségi nyelvek tanítását.** Bucarestből jelentik: A nemzetnevelésügyi miniszter elrendelte, hogy a kisebbségek által lakott területeken lévő tanítóképzésben a fontosabb kisebbségi nyelveket is tanítsák, hogy a tanítók a lakosság anyanyelvének ismeretével jobban megfeleljenek hivatásuknak. A rendelet szerint a kisebbségi nyelveket a következő állami képzésben tanítják: Fiu-tanítóképzés: Nagyszeben és Karansebes német, Arad és Marosvásárhely magyar, Chisinau orosz és Temesvár szerb. — **Leány-tanítóképzés:** Cernăuți német, Kolozsvár magyar és Chisinau orosz.

— **Eljegyzés.** Perlmutter Médi Cluj és Kappel Aron Dej jegyesek. M. k. 6. h.

— **ANGOL NYELVRE FORDITJAK SALAMON LÁSZLÓ ÉS KORNIS OTTÓ DRÁMÁJÁT, A „PARADIES KISSASSZONYT.** *Salamon László és Kornis Ottó drámája, amely rövidesen színpadra kerül a kolozsvári Davila Színház színpadán, a „Paradies Kissasszony” iránt élénk érdeklődés nyilatkozik meg a külföldi színházi körökben. A szerzők a múlt napokban távirati értesítést kaptak Newyorkból, amelyben közlik, hogy a darabot egy neves színpadi író fordítja angolra. A szerzők ajánlatot kaptak egy világhírű színház is nagyszabású színházi ügynökségtől a színpadi és filmjog átengedése tárgyában. Válaszúknak látszik, hogy a „Paradies Kissasszony” rövidesen nemcsak amerikai színpadokon kerül előadásra, hanem meg is filmesítik s így könnyen világsiker arathat.*

DEANNA DURBIN

— **Eddig 79 halottat huztak ki a beomlott japáni bányá romjai alól.** Tokióból jelentik: A yubari bányaszerencsétlenségnek 79 halálos áldozatát emelték ki eddig. Százötvenkilenc bányász sorsáról semmit sem tudnak.

GALUT. E gyűjtőnév alatt adta ki Sebő Andor váradi festőművész tíz rézkarcát, amelyeknek mindegyike a zsidó kitaszítottság és nyomor fájdalmas illusztrációja. A sárga foltból, a vérvádon és pogronkok történelmi etappjain bemutatja a múlt fájdalmát, amelyből a gettópad és a numerus klauzus igazságtalanságai sarjadnak. A zsidó nép tragikumának fejezetét vázolja fel a tíz rajzból álló sorozat: sötéten, szivbemarkolóan, plasztikusan. Sebő Andor nem új név az erdélyi művészetben. Néhány képiállítással beigazolta, hogy nemcsak könnyed vonalvezetése és biztos megfigyelése avatják művésszé, hanem ezeken túl képeinek mélyebb értelme és eszméisége. Világzemlélete ad ritmust és lendületet kifejező készségének, amely világosan visszaadja a művész meglátásait és vizióit. Galut című mappája érdekes, tanulmányos gyűjtemény és — hogy profán szóval mondjuk — rendszeres követítése a zsidó fájdalomnak. A művész szívét és rokonszenvét írta a lapokra és ezzel tiszteletre méltó helyet biztosított magának a zsidó grafikai művészetben.

— **Meg kell indokolni a felmondásokat.** A kolozsvári munkakamara az alkalmazottak tudomására hozta, hogy a hivatalos lap 1938. évi augusztus 4-iki számában tették közzé az 1929. évi április 5-iki munkaszerződésekről szóló törvény módosítását. A módosítás értelmében egy a munkások, mint a magán-tisztviselők felmondása irásban kell megtörténni és a felmondást indokolni kell. A munkakamara felhívja ugy az alkalmazottak, mint a főnökök figyelmét a törvénynek ezen rendelkezéseire, hogy elkerülhető legyenek a vitás esetek.

— **Idegesség, fejfájás, szédülés, álmatlanság, reggeli rosszullét, levertség, bágyadság,** sok esetben hamarosan megszűnnek, ha bélműködésünket felkeléskor éngyomorra egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvízzel elrendezzük. Kérdezze meg orvosát.

— **Meghalt Mandelbaum Izidor kolozsvári rabbi.** Szombaton reggel tragikus váratlansággal meghalt Kolozsváron ötven éves korában a Poale Cedek iparos-egylet rabbi-titkára, Mandelbaum Izidor. Az életerősnek látszó férfi néhány év óta magas vérnyomásban és szivbajban szenvedett, aminek kifejlését az utóbbi idők eseményei sietteték. Mandelbaum Izidor rabbi, aki közel két évtizede volt szellemi és adminisztratív vezetője a város egyik legnagyobb és mintaszertlen működő egyesületének, szombat reggel korán kelt, hogy tanuljon és hogy az első imádkozást levezesse. Hirtelen szívfájdalmak lepték meg. Családjá a nehezen lelégozó embert kivitte az udvarra, ahol a templomba érkezők közül töben segítségére siettek. Nemsokára orvos is került elő, de a beteget már nem lehetett eszméltre téríteni. Bevitték a lakásba és szombat lévén, nem a földre, hanem a pamlagra fektették. A tragikus eset híre gyorsan elterjedt a város zsidói között, akik tömegestől jöttek a Poale Cedek udvarára. Megjelentek az egyesület vezetőségének tagjai és a chevra reprezentánsai, akik elhatározták, hogy vasárnap délelőtt tíz órakor fogják a halottat eltemetni a Poale Cedek udvaráról. Szombaton este az egyleti előjáróság ülést tartott, amelyen a megboldogult hátrahagyott családjának sorsáról tanácskoztak abban a megértő, humánus szellemben, amely méltó a zsidó iparossághoz.

— **Uj választások lesznek Jugoszláviában.** Belgrádból jelentik: Az új szkuptsinai választásokat valószínűleg december 11-én tartják meg.

LEOPOLD STOKOWSKI

Garbo férje.

— **Az emberi butaság története.** Ráth-Végh legújabb könyve. Ára füzve 145 lei. Megelőző könyve: „Magyar Kuriozumok” a magyar kulturtörténet legérdekesebb furcsaságairól. 272 lap, rengeteg képpel, fve 145 lei Lepage-nál Kolozsvár. Postán utánvétellel. Kérjen ingyen jegyzéket.

— **Eljegyzés.** Markovits Duci és Katz Ernő Satu-Mare jegyesek. (Mindem külön értesítés helyett.)

— **Tura, a dzsungel lánya.** Mint a dzsungel filmek általában, ez a film is eltér a hétköznapi és kaptafára készített amerikai filmek-től. Az érdekes millió kivül a film színes, amely még hangulatosabbá és érdekesebbé teszi az európai ember számára amugyis rejtelmes és buja dzsungelt. A vadregényes keretben kissé szentimentális szerelmi történet perog le, az elhagyott szigetre vetődött amerikai pilóta és Tura, a dzsungel lánya között. A film hősnőjét, Dorothy Lamourt nem kell bemutatni, hiszen éppen az exotikus filmekre „specializálta” magát és ezzel szerzett magának ugyszólván rövid idő alatt világhírt. Valóban megkapó jelenség és pompásan illeszkedik bele a keleti vadregényes keretbe.

Háromszobás, összkomfortos lakás

a Str. Băii elején november 1-re kiadó. Érdeklődni: Familia kenyérgyárnál, Calea Traian 40.

— **Körös Andor: Isten bábja.** Uj Athenaeum-regény, 387 lap, füzve 99 lei. Pórtalás: Csodálatos halászat. Francia Akad. nagydíjas regény, 453 lap, vászonkötésben 178 lei. Még könyvnapon áron: Ady összes versei, teljes kiadás, kötve 158 lei (később 251 lei). Móricz: Légy jó mindhalálig fve 59 lei. Lepage-nál Cluj. Postán utánvétellel. Kérjen teljes jegyzéket.

Hirdetmény

Az utóbbi hónapokban többször előfordult, hogy borzuletemmel kapcsolatban olyan valótlan hírek kerültek forgalomba, amelyek alkalmasak arra, hogy régi és becsületes uton bevezetett üzletem hírnevét elhomályosítsák. Tulajdonképpen a mt. fogyasztó közönség egy sem hitte el ezeket a híreket, ismervo szigorú üzleti elveimet és a vásárolt borok minőségét. En is jól ismerem ezen hírek terjesztőt, de sajnos teljes bizonyítékokat nem tudok szolgáltatni az igazságszolgáltatás számára, hogy nevezett, háttérből dolgozó rágalmozók a méltó megtorlást elnyerjék. Tudatában vagyok annak, hogy a mt. fogyasztó közönség a kellő értékűre szállítja le ezen kőzsa és rosszindulatú híreket és továbbra is ugyanolyan támogatásban fog részesíteni, mint eddig. Biztosítok mindenkit, hogy az általam forgalomba hozott borok minősége versenyen felül áll s árain mindig arányban állanak a megélhetési viszonyokkal.

Pali bácsi borpincéje

Cluj, Str. Sincai 15.

mondja a svájci „Jó napot” gyanánt. Minden országnak más a nyelve és a szokásai. Egyetlen kivétellel: minden országban szeretik és eszik az uj remek cukorkát, az „505 a csikkal“-t.

505
EUROPA CUKORKAJA.

Romániában gyártja:
KANDIA S. P. A. TIMISOARA.

RÁDIÓ MŰSOR

Vasárnap, október 9

Bucuresti. 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 12.30: A katonai előkészítőnevelés órája. 13.15: Hírek. 13.25: A Dinicu-zenekar hangversenye. A hangverseny szünetében körülbelül 14.10: Hírek. 15.30: Mezőgazdasági szakelőadás. 17: Időszaki anyagok. 19.17: Szórakoztató zene. A szórakoztató zene szünetében körülbelül 19.58: Sporthírek. 20: Sportközlemények. 20.30: Hanglemezek. 21: A hétről. 21.15: Operett. A szünetben hírek. 23.15—24: Hanglemezek. Majd: Hírek külföldre németül és franciául.

Jeruzsálem. Délután 5: Pontos idő, hírek. A héber nevelés alapelvei. Szukkot árnyékában. Előadás. 7.30: Tönach olvasás. 7.40: Gerschon Szirota főkantor énekel. 7.45: Hanna Rabina előadása. 8.10: Halel. 8.15: Pontos idő, időjárás, hírek. 8.30: A bocsás zsidó filharmónikus hangversenye. 9.15:

A filmek királya!
A királyok filmje!

Pontos idő, időjárás, hírek angol nyelven. — 9.30: Szemle az elmúlt hétről. 9.35: Hangverseny.

Budapest I. 10.30: Hírek. 13.30: Katonazene. 15: Lemezek. 16.45: A rádió szalonzenekara. 18.30: Magyar nóták. 19.55: Hírek. 20.30: Zongoraszámok. 21: Sporteredmények. 21.10: „Aranysziget”. Színpadi ballada. 23.10: Hírek. 23.35: Jazz. 24.15: Cigányzene.

Hétfő, október 10.

Bucuresti. 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vízállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hanglemezek. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30: Hanglemezek. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 19: Időszaki anyagok. 19.40: Dimitriu Helén énekel. 21.25: Schubert: A-moll négyes. (Szarvas négyes játéka). 22: Hírek. 22.10: Jonescu Stelian énekel. 22.45: Vendégül zene. Majd: Hírek külföldre német és francia nyelveken. Utána: Közlemények.

Jeruzsálem. Délután 5: Pontos idő, hírek. 7.30: Hangverseny. 7.45: Pontos idő, időjárás, hírek héber nyelven. 8: Bialik dalok. 8.45: Hangverseny. 9.15: Pontos idő, időjárás, hírek angol nyelven. 9.30: Liebhaim előadása. 9.45: Keleti dalok.

Budapest I. 7.45: Torna, utána hanglemezek. 7.7: Hírek. 13.05: Zongoraszámok. 13.45: Hírek. 14: Beszkárt-zenekar. 15.35: Hírek. 18.30: Karének. 19.55: Cigányzene. 20.35: Hírek. 21.40: Verdi-lemezek. 23.15: Cigányzene. 24.10: Szalonzene.

Kedő, október 11.

Bucuresti. 7.30: Ritmikus torna, reggeli hangverseny. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hanglemezek. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30: Hanglemezek. 19.17: Schumannról előadás hanglemezekkel. 20.40: Stepanovici Gy. énekel. 21: Felolvasás. 21.15: Rádiózenekar. A szünetben: Hírek. 22.15: Hírek. 23.15: Hanglemezek. Majd: Hírek külföldre németül és franciául. Utána: Közlemények.

Jeruzsálem. 11: Pontos idő, hírek. Az angol nevelés alapelvei. 7.30: M. Turubliu előadása írókról és alkotókról. 7.40: A londoni filharmónikusok hangversenye. 7.45: Pontos idő, időjárás, hírek héber nyelven. 8: Zsidó szerzők hangversenye. 8.30: A rádiózenekar hangversenye. 9: Irországi dalok. — 9.15: Pontos idő, időjárás, hírek angol nyelven. 9.30: Előadás a földművelőknek. 9.45: Könnyű zene.

Budapest I. 7.45: Torna, utána hanglemezek. 11: Hírek. 13.05: Hegedűszámok zongorakísérettel. 13.30: Hírek. 14.30: Cigányzene. 15.35: Hírek. 18: Énekszámok. 18.50: A rádió szalonzenekara. 20: Tánclemezek.

Az összes zsidó cégtulajdonosoknak és igazgatótanácsi tagoknak igazolniuk kell állampolgársági helyzetüket

Az iparkamarák szövetsége az ellenőrzés megkezdésére utasította az egyes iparkamarákat

Cluj-Kolozsvár, október 8. Az iparkamarák Bucurestiben székelő szövetségének központi igazgatótanácsa sorozatos értekezleteken foglalkozott azzal a helyzettel, amelyet a megejtett állampolgársági revízió a kereskedelmi és ipari élettel való vonatkozásban teremtett. A szövetség az 1938. évi 169-ik számú rendelet-törvény értelmében az iparkamarák mellett felfektetett cégjegyzékekben szereplő egyéni és társas cégek, valamint részvénytársaságok felülvizsgálatát határozta el.

Az erre vonatkozó utasítást az egyes kamarák már meg is kapták. A kamarai szövetség rendelkezése szeptember 30-án kelt 9400-1938. szám alatt.

Hogyan történik az ellenőrzés?

Arra való tekintettel, hogy az egyes iparkamarák mellett működő céghivatalok hatásköre több megye területére terjed ki, az ellenőrzés alá eső cégek névsorának összeállítása meglehetősen hosszadalmas feladat. Evégett az egyes iparkamarák külön szolgálatot kell szervezzenek saját tisztviselőik közül, akik a cégbejegyzési iratok átvizsgálása révén megállapítják, hogy mely cégek tulajdonosai, illetve a részvénytársaságok esetében: igazgatósági tagjai zsidó nemzetiségűek.

Amint ezeknek a cégtulajdonosoknak és igazgatósági tagoknak az összeállítása megtörténik, a kamarák fel fogják szólítani a névsorra felvett egyéneket, hogy záros határidőn belül nyújtsák be állampolgársági helyzetükre vonatkozó igazoló okmányukat.

Mit kell igazolniuk a cégtulajdonosoknak?

A felhívás közzététele után az összes zsidó cégtulajdonosoknak be kell nyújtaniuk végleges állampolgársági igazolványukat. Amennyiben a cégtulajdonos ezt fel tudja mutatni, a cég változatlanul tovább folytathatja működését.

Amennyiben a cégtulajdonosnak nem áll módjában a végleges állampolgársági okmányát felmutatni, mivel állampolgársági helyzetének eldöntése valamelyik bíróság előtt fellebbezés alatt áll, úgy a cégtulajdonos hivatalos okmányokkal köteles igazolni, hogy melyik ország előtt és milyen státuszban áll állampolgársági ügye. Ha ezeket az igazoló okmányokat be tudja nyújtani az illetékes cégjegyző hivatalhoz, az okmányokat a cégbejegyzési iratokhoz csatolják és az illető cégtulajdonos ügyét függőben tartják mindaddig, amíg állampolgársági helyzete felett az illetékes bírói fórumok jogerősen döntenek. A fellebbezés alatt álló állampolgársági zsidó iparosok és kereskedők tehát egyelőre zavartalanul folytathatják működésüket.

Es akiket az állampolgársági listából töröltek...

Azok a cégtulajdonosok, akik azért nem tudják véglegesen állampolgársági igazolványukat felmutatni, mivel az állampolgársági nyilvántartásokból törölték őket, a cégbejegyzési törvény értelmében nem működhetnek tovább, mint román állampolgárságú iparosok, vagy kereskedők, illetve mint bejegyzett cégek.

A cégjegyzési törvény ugyanis abban az esetben, ha valamely román állampolgár iparral, vagy kereskedelemmel óhajtt foglalkozni, a cégbejegyzési kérelemhez csak állampolgársági igazolvány mellékelését kéri. Amennyiben az a helyzet áll elő, hogy a csatolt állampolgársági igazolvány bármely vonatkozásban érvénytelen, a cég bejegyzés törölendő.

A cégjegyzésekből ilyen formán törölt iparosok és kereskedők csakis abban az esetben folytathatják tovább ipari vagy kereskedelmi tevékenységüket, ha a cégjegyzési törvénynek a külföldi állampolgárokra vonatkozó előírásaihoz alkalmazkodnak. Ebben a vonatkozásban a cégjegyzési törvény úgy intézkedik, hogy

külföldi állampolgárok csak az ipari és kereskedelmi minisztérium külön engedélye alapján foglalkozhatnak az ország területén iparral, vagy kereskedelemmel.

A részvénytársaságok kérdése

Az állampolgársági ellenőrzés a részvénytársaságokra is kiterjed.

A vonatkozó törvényes intézkedések úgy rendelkeznek, hogy a részvénytársaságok igazgatótanácsi tagjainak két-harmada román állampolgár kell legyen. Amennyiben az ellenőrzés folyamán az igazgatótanácsi tagok közül egyeseket végleges állampolgársági igazolvány nélkül fognak találni, vagy amennyiben az ily igazolvánnyal nem rendelkező igazgatótanácsi tag nem tudja bizonyítani, hogy állampolgársági helyzete valamelyik bírói fórum előtt vár eldöntésre, ezeket az igazgatósági tagokat külföldi állampolgároknak fogják minősíteni. Természetesen ily esetekben a cégjegyző hivatalokra hárul annak a megállapítása, hogy egyes igazgatósági tagoknak külföldi állampol-

VIM

MINDENT TISZTÍT

alaposan és kiméletelesen

evőeszközt is

gárokra való minősítése után a kérdéses részvénytársaság igazgatóságának összetételében román állampolgárok-e a két harmad többség?

A nem részvénytársasági alapon működő társas cégeknek, mint közkereseti és betéti társaságok, az a szempont az irányadó, hogy a cégtulajdonosok közül kik tudnak megfelelni az állampolgársági ellenőrzés feltételeinek. Amennyiben valamely társas cég társtulajdonosai közül valamelyiknek állampolgársági ügyei nincsenek rendben, társas cégben csak úgy vehet továbbra is részt, ha mint külföldi állampolgárnak erre a kereskedelmi és ipari minisztérium engedélyt ad.

(—r.—r.)

leménye szerint haderők pénteken új állásokat foglaltak el az Ebron. A köztársaságiak 300 halottat hagytak hátra, 382 katonájuk fogságba esett. A nemzetiek jelentős mennyiségű hadianyagot is zsákmányoltak. Két köztársasági repülőt lelőttek.

Greta Garbo cáfolja Sztokovszkival kötött házasságának híreit

Newyork, október 8. Greta Garbo, aki a Kungsholm hajó fedélzetén Newyorkba érkezett, az újságírók előtt megcáfolta, hogy Sztokovszkival, az ismert karmesterrel házasságot kötött. Ha valóban megtörtént volna a házasság, — mondta a színésznő, — úgy bizonyosan nem tudtam volna azt eltitkolni.

— FELÜLVIZSGÁLJAK AZOKAT AZ IFJAKAT IS, AKIK MÁR VOLTAK FELÜLVIZSGÁLATON. Bucurestiből jelentik: A nemzetvédelmi minisztérium rendelete szerint azok az 1900—1914. években született ifjak is felülvizsgálatra állanak, kiket a Comitetul Consultativ Sanitar al Armatei előtt már felülvizsgáltak és alkalmatlannak találtak. Ezeket az ifjakat ismét a Comitetul Consultativ Sanitar al Armatei fogja felülvizsgálni. A felülvizsgálat idejét és helyét később közlik.

— Elhízott egyéneknek reggelenként éngyomorra egy-két pohár természetes Ferenc József keserűviz a bélműködést hathatósan előmozdítja, az anyagcserét tetemesen fokozza, a zsírmennyiséget megfelelően leapasztja és a testet könnyedé teszi. Kérdezze meg orvosát.

— Németország nem vállalja át a Szudeta vidékre eső csehszlovák államadósságokat. A müncheni egyezmény szerint a németek által átvett területek pénzügyi problémáit egy német-csehszlovák szakértőkből álló vegyes bizottság fogja rendezni. Csehszlovákia külföldi hitelezői a bizottság munkájától várták a Szudeta vidékre proporcionálisan eső csehszlovák államadósságok rendezését. Annál nagyobb feltűnést keltett a német kormány félhivatalosának, az Essener National Zeitungnak az a bejelentése, hogy a német kincstár nem vállalja át a Szudeta miatt arányosan reáeső csehszlovák adósságokat, azzal az indoklással, hogy Németország csak a szudeta népközösség jogutódjának tekintni önmagát, nem pedig a versaillesi szerződésben megállapított csehszlovák államnak. E hír a londoni tőzsdén nagy idegességet keltett.

EGYESÜLETI ÉLET

— Wizo teadélután. A Wizo kolozsvári helyicsoportja kultureladás sorozatának megnyitó előadását f. hó 12-én pontban délután 4 órakor a cionista helyicsoport helyiségében (Str. Memorandului 13) tartja, melynek keretében Weinberger Nándorné tart előadást. A vezetőség a hölgyek minél nagyobb számban való megjelenését kéri.

— Cionista ifjusági diánszt Kolozsváron. A cionista szervezet kolozsvári helyicsoportjának Ifjusági Blokkja kultureladás sorozatának keretében belül f. hó 12-én este 8 órakor Jakobovits Gidali tart előadást „A mi utunk” címmel. A diánszt este 8 órakor lesz, hogy azon az ifjuság minél szélesebb rétegei vehessenek részt.

Két héten belül az összes németországi zsidók kötelesek beszolgáltatni utleveleiket

Berlin, október 8. A hivatalos lap október 7-i számában belügyminiszteri rendeletet közöl a zsidók utleveleire vonatkozóan. A rendelet szerint a Németországban élő összes német honosságú zsidók kötelesek két héten belül beszolgáltatni utleveleiket. Azon német honosságú zsidók számára, akik külföldön tartózkodnak, ez a 2 hetes határidő az országba való visszaérkezésükkor veszi kezdetét. A zsidók utlevelei külön láttamoztatás után lépnek ismét érvénybe.

Az ország belsejére szóló, zsidóknak kiadott utlevelek, amelyek lejártak, a belügyminisztérium 1938 július 22-én kiadott rendeletében foglaltak alapján kiállítandó személyazonossági igazolványokra lesznek becsereítve.

Megszűnik az olasz parlament

A fasiszták és korporációk háza foglalja el a parlament helyét

Róma, október 8. A Stefani jelenti: A fasiszta nagytanács pénteki ülésén hozzájárult a korporációk országos tanácsának reformjára vonatkozó és a fasiszták, valamint korporációk házának felállítására vonatkozó törvénytervezetekhez. A képviselőház ennek értelmében a 20-ik törvényhozás végeztével megszűnik és helyét a fasiszta korporációk háza foglalja el.

A szenátus és a fasiszták háza a kormányval együttműködve fognak törvényhozási tevékenységet kifejteni. A házban a fasiszta nagytanács, a fasiszta párt országos tanácsának és a korporációk országos tanácsának tagjai fognak helyet foglalni. A szenátus és az akadémia tagjai nem lehetnek egyúttal a kamara tagjai is.

Az olasz kormány — Francoval egyetértésben — elrendelte az önkéntesek visszahívását

Egyidőben oldják meg a spanyol kérdést és az abessziniai olasz hódítás elismerését

Rómából jelentik: A Havas értesítése szerint a fasiszta kormány Franco tábornokkal egyetértésben úgy határozott, hogy azonnal visszarendeli a spanyol nemzetiek soraiban 18 hónap óta harcoló olasz önkénteseket.

Ujabb római jelentés szerint a Reuter távirati iroda angol politikai körökből azt az értesítést szerezte, hogy minden tekintetben előkészítették a talajt néhány esetleges konkrét javaslat megtárgyalására, amelyre még az angol parlament megnyitása előtt kerülné sor.

Ezek a tárgyalások állítólag arra vannak hivatva, hogy egyidőben oldják meg a spanyol problémát és az abessziniai olasz hódítás angol részről való elismerés-

sét. Az angol és az olasz álláspont közötti eltérés ma már jelentősen lecsökkent.

London, október 8. Lord Perth római angol nagykövete és Ciano gróf tárgyalásai kielégítő módon haladnak, — mondják az olasz fővárosból kapott jelentések. Másrészt kiemelik, hogy az olasz csapatok Spanyolországban szenvedett veszteségei az utóbbi időben igen nagyok voltak s hogy az Olaszországba visszatérő betegek és sebesültek száma jelentékeny. Egyébként az utóbbi időben nem érkezett olyan hír, hogy újabb erősítések mentek volna Spanyolországba. Jólértesült olasz körök szerint a nemzetiek soraiban összesen 30.000 olasz önkéntes harcol.

Salamancából jelentik: A nemzetiek köz-

SPORT

December 25 és 26-án országos zsidó tornaünnepélyt rendez a temesvári Kadima

A bajnoki tornaverseny tiszteletdíjával a Kadima Rothbart-kupa néven örökös vándordíjat alapított

Timisoara, október 8. (Az Uj Kelet tud.) A zsidó sport új útjain rohamos lépésekkel haladó temesvári Kadima, a nagy sikerrel rendezett Tenisz-Makkabiada után új, egészen nagyszabású zsidó sportrendezvényre készült. Az Erdélyi Makkabi Szövetség elnökségének felkérése alapján a temesvári Kadima eivállta a Makkabi kerület bajnoki tornaversenyének rendezését, amelynek tiszteletdíjával Rothbart-kupa néven örökös vándordíjat alapított. A nagyszabású zsidó tornaünnepély december 25 és 26-án lesz az összes erdélyi zsidó sportegyesületek tornaszervezőinek részvételével.

A Kadima teljes erővel kezdett hozzá az országgrészi zsidó tornaverseny szervező és előkészítő munkálataihoz. A verseny programját nagy vonalakban már összeállította az előkészítő bizottság, amely gondoskodott arról, hogy a zsidó tornaszok temesvári találkozására nagyszabású sportesemény legyen.

Az előkészítő munkálatok két irányban párhuzamosan folynak. Elsősorban a program technikai és sportszerű összeállítására lépezi beható megbeszélések tárgyát. A tervek szerint a versenyeket a volt Ferdinánd-szálló nagytermében rendezik, ha erre vonatkozóan sikerül kedvező megegyezést kötni a várossal. Ettől függetlenül és minden eshetőségre készen a verseny rendezésére áll a zsidó liceum tornaterme, amely szintén alkalmas erre a célra.

Ugyancsak serény munka folyik a verseny anyagi előkészületeire vonatkozóan. A rendező Kadima súlyos anyagi terheket vállalt magára a versenyzők elszállásolására és ellátására illetően és ezért már most meg kellett kezdeni az erre vonatkozó szervezőmunkákat.

Mindenek kivül a Kadima tornaszervezői nagy lelkesedéssel kezdte meg a tornaszok edzését is. Verő Adolf tornatanár és Nemes Hugó, a tornaszervező elnöke részletes programot dolgoztak ki, amelynek megvalósítása már meg is kezdődött. Verő tanár fáradságtalan munkaképessége és pedagó-

giai múltja biztosték arra, hogy a temesvári zsidó tornaszok meg fogják állni helyüket az országos versenyen. Emellett méltó jelentőség egyébként, hogy a különböző sportegyesületek aktív zsidó tagjai kevés kivétellel mind átkiváncsoltak a Kadimához, sőt eddig már több jelentős átlépés is történt a Kadima javára, jóllehet a ldtinó teljesítmőképességű zsidó sportembereket a többi egyesületek is megbecsülik.

A tornaverseny alkalmából egyébként minden valószínűség szerint Temesváron tanácskozásra ül össze az Erdélyi Makkabi Szövetség teljes vezetősége, amelynek a Kolozsváron székelő elnöki tanácscon kívül minden erdélyi zsidó sportegyesület elnöke a tagja.

SZÍNHÁZ-FILM-MŰVÉSZET

Október 15-én, szombaton ünnepélyesen megindul a kolozsvári magyar színházi évad

— A megnyitó előadások játérendje —

Mint értesültünk, a Thalia együttese jövő szombaton érkezik haza, hogy ünnepélyesen megnyissa az új színházi évadot. Három hét óta, egészen páratlan sikerű temesvári, majd nagyváradi vendégszereplés alatt, tanulja az együttes a megnyitó előadások műsordarabjait. Mind a próza, mind az operett-együttes kemény munkával készült fel az új évad új feladataira. A játérend a kolozsvári közönség magas igényeivel igazodik, s minden színpadi műsorból kiválogatja a legkiválóbb darabokat.

A megnyitó előadás műsora „a világirodalom nagy vigjátékai” ciklus első darabjaként Szigligeti Liliomfi-ja szerepel. Kiváló alkalom annak igazolására, hogy a „magyar vigjáték atyjának” ez az alkotása, ha megfelelő modern színpadi beállítás nyer, ma is maradéktalan gyönyörűséget jelent. Szabados Árpád dolgozta át mai színpadra a Liliomfi, amelynek korszerű zene-, ének- és táncszámai nemes és szép feladat elé állítják az együttest. Liliomfi egyben jó alkalom

a színház primadonnájának, Krémer Mancinak bemutatkozására is, aki mellett a színház számos vezető tagja jutott ragyogó feladathoz.

A ciklus második darabja a világsiker aratott, újjászületett Herczeg Ferenc vigjátéka, a Kék róka. Ismeretes, hogy ez a tökéletes művészettel megalkotott vigjáték a világ szinte minden nagy színpadán új életre támadt. Egyedül a Nemzeti Színház Kamaraszínháza 226 előadásban játszotta az elmúlt évadban s az idén is a Kék rókaival nyitotta meg kapuit. A Kék róka ismét játérendre kerül most nálunk is, bizonyára a közönség nagy öröme.

Az évad során következő újdonságai: Csathó Kálmán Fülster és csemegé. Bókay János Ragaszkodm a szerelemhez című vigjáték-újdonságai lesznek, közben pedig az operett-együttes Erdélyi Mihály Legyen úgy, mint régen volt, Szilágyi László és Márkus Alfréd Nem leszek hálátlan című nagy sikerű zenés darabjait mutatja be.

HETI MŰSOR:

Szombaton, október 15-én este 9: Megnyitó díszelőadás: Liliomfi. (Szigligeti 3 felvonású vigjátéka, dalokkal, táncokkal és zenével. Modern színpadra átdolgozta Szabados Árpád. Rendező: Gróf László. Vezényel: Stefanidesz József. Főszereplők: Krémer Manci, Sándor Stefi, Czopán Flóri, Tompa Sándor, Csóka József, Ráthely Ödön, Lantos Béla, Fülöp Sándor, Csengeri Aladár, stb. Premierbérlet 1. szám.)

Vasárnap d. u. 6: Liliomfi. este 9: Liliomfi. (Rendes bérlet 1. szám. Irodalmi bérlet 1. szám.)

Hétfő este fél 9: Kék róka. (Herczeg Ferenc világhírű vigjátéka, a „világirodalom nagy vigjátékai” ciklus második darab-

ja. Erényi Böske, Fényes Alice, Nagy István, Mészáros Béla, Lantos Béla fellépésével. Rendező: Szabados Árpád. Premierbérlet 2. szám.)

Kedd fél 9: Kék róka. (Rendes bérlet 2. sz. Irodalmi bérlet 2. szám.)

Szerda fél 9: Kék róka. Csütörtök fél 9: Kék róka.

A ROYAL MOZGO MŰSORA:

Sonja Henie a jég utólréhetetlen primadonnájának elragadó filmje: A jég tündére. Partnere: Don Ameche. Pazar kiállítás! Sonja Henie 80 tagú háltszervezetének bemutatja a jégen. Fülbemászó slágerek. Számozott jegyfelvétel. Telefon: 37-05.

Dr. Beetski Irén

gyermek-ideggyógyász

Gyógypedagógia Otthona

okt. 1-től újjászerveve.

Teljesen külön csoportok

(maximum 3-4 gyermek csoportonként.)

Ideges, beszédhibás, szellemileg visszamaradott gyermekek részére. Felvétel intelligencia-vizsgálat alapján. Rendes iskolabárárnak magánoktatás. Ovódásoidal Decroly-módszer szerint foglalkozik. Bejáró gyermekeket foglalkoztat. Kérjen prospektust. Cím: Cluj, Str. Elisabeta 25.

A SELECT MOZGO MŰSORA:

Csütörtök, péntek, szombat vasárnap: Tura, a dzsungel szerelmese. Izgalmas családményi film, mely minden színpadpályában tárja a nézők elő a dzsungel csodálatos szépségét. Főszereplők: Dorothy Lamour és Ray Milland.

A CAPITOL MOZGO MŰSORA:

Világláger! Chicago. A bűnök városa. Egy család megrázó drámája. A csikagói tűzvész főlelmetesen élethű felvétele. Monumentális rendezés! Főszereplők: Tyrone Power és Alice Faye.

AZ URANIA MOZGO MŰSORA:

Csütörtök, péntek, szombat vasárnap: Harold Lloyd: Jön a tanár ur! Vigjáték. A nevetetés királyának legújabb filmje.

A MUNKAS MOZGO MŰSORA:

Két világláger: I. Az utolsó szerlem. Marie Bell és Konstant Remy. Román, magyar felirat. II. Ramona. Főszereplők: Loretta Young és Don Ameche. III. Híradó. Szombaton, október 8-án bál miatt nincs előadás.

AZ EDISON MOZGO MŰSORA:

Óriási műsor! Hétfőtől vasárnapig: I. Kard és kereszt között. (Jobb mint a 41-es brigád.) Főszereplők: Errol Flynn. II. Stan és Bran kalenderek és mint Válok. III. Uj híradó és Mick Maus.

Hétfő, kedd, szerda: I. Kreutzer szonáta. Leo Tolsztoj világhírű regénye filmen. II. A kétarcu ember. Gangsterfilm. III. Uj híradó és Mick Maus.

Jön: Dick Foran.

Dr. Szinetárné Mlle Ila kozmetikai kezeléseit megkezdte

Szortelenítés, szemölcs és szepőeltávolítás. Amerikai pakkolás. Tanítványok képzése.

Cluj, P. M. Viteazul 39. Telefon 33-86.

A POZSONYI ZSIDÓ UCCA

Irtó: SZABÓ IMRE

(10)

Furcsa szerzet volt. Sárga-szőnmés, kopott télikabátban és harmonikás cilinderben jött a meleg őszi napon, mint a siur alatt kiderült, azért, mert szegénynek nem volt más kabátja, még inge sem. Szemben állottam vele és kacagnom kellett, amikor a zajos pilpul közepette a rácsom hímálva magát, kabátja egyik gombja leszakadt és benőtt, horpadt melle kilátszott. Szomorúan kórikus volt akkor is, amikor utat tört magának a rebbe felé, hogy első lehessen a kézsókolók között.

A fétis-imádó a lépcsőházban megállított és megtámadott.

— Sie chiöpenyik — szemtelen ember, hogy mer maga a rebbeval a nagy nyilvánosság előtt disputálni! Ebből is látni, milyen közel van a messiási idő. „Böitve dömsiche chiöpe jaszde” — tette hozzá tudakosan a talmudi mondást arról, hogy a Messiást megelőző időkben orgiákat ül a szemtelenség.

Geber bácsi, amellet, hogy nem volt éppen párbajképes férfiú, még selypített is. Furcsa lénye és öreg kora immunást biztosított neki. Nem tudtam, mit csináljak vele, holott inzultusokat nehezen nyeltem le. Meg akartam rázni, de lefogták

a kezem. Nagyon szegyenkeztem emiatt és ebben a lelkiállapotban mentem a főrabbi elé.

Nyitott fóliás mellett ült a rebbe a világos szobában, háttal két ablaknak. A házi böchere — álmatag, szemüveges, de nagyon jóra való öreg fiú — már előbb kioktatott, hogy ne üljek le akkor sem, ha a rebbe intene, noha ez aligha fog megtörténni. Ne beszéljek fölősegeset, ne ellenkezzek. Végül biztosított, hogy talmudi vita nem lesz.

— Honnan jöttél? — kérdezte a rebbe, miután kézsókra nyujtotta kezét és kerek, fekete szemével valóssággal belém furta jóindulatát.

Megmondtam, hogy erdélyi származású vagyok és ki volt a mesterem. Nem hatódott meg. Tovább érdeklődött.

— Mifélektől származol? Volt rabbi a familiádban, vagy valami „jichesz”?

— Egyszerű emberek voltak az elődeim — feleltem. „Jodea széfer” minden férfi-rokonom. Megértenek olyan héber könyveket, amire szükségük van a napi morálhoz. Olvassák a Bibliát, a kurta Sulchan Aruch és a nagy rebek cselekedeteiről írott munkákat.

— Szép, szép, de valami különös ember nem volt közöttetek?

— Volt egy a családban, anyám nagyapja, aki egy uradalmi kertben van eltemetve és valamelyik Bánffynak volt a házi zsidaja. Amikor a családban válság van, vagy ha nagyobb dologra vállalkoznak, ha kiházásitanak, vagy ha valaki messi-

utra kél, ellátogat a sirhoz. Mielőtt ide jöttem, én is odamentem. Elmondtam egy imát a siron és lejegyeztem a feliratot: „Itt nyugszik Menáchem Eliezer, aki rabbenu Nathan fia volt, egyszerű férfi, de minden cselekvésében büntől makulátlan. Ajándékot nem fogadott el, istenben bizott, nem volt csökönyös és soha nem fukarkodott.”

— Jó, jó — szólt közbe türelmetlenül a mester és megszakította ezt a témát.

Nyilván azt hitte, hogy hosszú lére eresztem a családi előkelőségemet és zsidó szokás szerint visszavezetem származásomat ködbevesző időkbe, esetleg rabbi Nechunjára, aki a sirkőre vésett életelvek miatt lett több, mint száz esztendő.

— Szeretném, ha magiszter Cohennel „chazerolnál.” Állapodj meg vele — mondta kurtán.

Magiszter Cohen tul volt a harmincon, kézz rabbi, Hollandiában szerezte a diplomát és „világiakban” nagyon képzett fiatal férfiú. Németalföld északi részének fővárosában, Groningenben már várta a rabbiszek, de ő a talmudi tudást ambicionálta és Pozsonyba jött. Jó ajánlásokat hozott a főrabbihoz, aki engem szemelt ki ismétlő, ugynevezett „chazer böchernek”. Néma meghajlással köszöntem meg a megtiszteltetést.

— Láttam, jó iskolád volt Margittán — folytatta a rebbe. Maradj meg ezen az uton és ne olvassd Mendelsóhnt. Ismered nagyapam végrendeletét? „Böszifré Remad al tislóhü jad!” Ne nyujtsátok kezeiteket Mose Dessauer munkái után.

(Folytatjuk)

Stürmer-kirakat a Belvárosban

Néhány hét óta a temesvári polgárnak a német propaganda legújabb termékeiben nyilvánosan is alkalma van gyönyörködni. Az Eugen de Savoya-uccai német könyvkereskedés külön kirakatokat készített, amelyben a Stürmer friss példányai díszlegnek a járókelők ingyenes élvezetére. A felragasztott Stürmer-képek szemléltető módon mutatják be a jámbor olvasónak a zsidó veszedelm minden elképzelhető változatát. A horogkereszt és a mogendoved egymást felváltva díszíti a képeket, amelyek a még mindig változatlan zsidó-veszedelem szörnyű következményeire figyelmeztetik a közönséget. Az unos-untig ismert és az egész világ antiszemita sajtóját már többször megjárt karrikatúrák mellett néha a Stürmer megleckézteti a francia köztársaságot, a szövetségszerződést is, de nem kiméli Angliát sem...

Ez a Stürmer-kirakat már szinte a temesvári ucca megszokott színévé vált. A járókelők megnézik a legfrissebb képeket, aztán tovább mennek. Mi azonban nem tudunk tovább menni, még akkor sem, ha kénytelenek vagyunk a német kereskedő politikai meggyőződését az ellenfelre is kötelező tiszteletben tartani. Mert szép dolog a vélemény- és a sajtószabadság, de szintén csak a kötelező illem határain belül. A német könyvkereskedő éppen egy kisebbségi polgárra ennek az országnak, mint a zsidó könyvkereskedő. De vajon ismerne-e határt a temesvári német közvélemény felhőborodása, ha egy zsidó könyvkereskedő kirakatában az ismert párizsi Hitler, Göring és Góbbels karrikatúráinak — a Stürmer képeikhez hasonlóan izléstelen — sorozatait láthatnánk...? Pedig a Stürmer drasztikumával nehéz versenyezni.

A temesvári Hercules-farm évkönyve

Arad, október 8. (Az Új Kelet tudósítójától.) Temesváriak és aradiak közreműködésével, dr. Drechsler Miksa, Leichtmann Andor és dr. Naschitz Imre szerkesztésében megjelent Temesváron az ottani „Hercules” mezőgazdasági farm r. t. kiadásában az 5699 évre szóló Zsidó évkönyv. Negyedik esztendeje immár, hogy a temesvári zsidó mezőgazdasági farm kiadja évkönyvét és ideje évkönyvének külön jelentőséget kölcsönöz az a körülmény, hogy szinte a temesvári buzdítás hatása alatt éppen az elmúlt esztendőben alakult meg Aradon is, a neológ zsidó hitközség kezdeményezéséből a zsidó farm, ahol már egész sereg zsidó ifju tanulja a mezőgazdaságot és a kertészetet.

Az évkönyv bevezető soraihoz dr. Drechsler Miksa főrabbi utal ezeknek a farmoknak jelentőségére és többek között így ír: „Új évkönyvünk is értéket szől, nektek szolgál — dolgozni, tanulni akaró zsidó gyermekeink! És én hiszem, hogy az a teljes és mindig áldozatkész tábor, mely eddig is megbecsült serény munkátokat, ma is kitart mellettek és szeretettel fogadja az új-esztendő közönségüket, mert a legnemesebb, legsürgősebb és legnemzetibb feladat ma: ifjúságunk időparancsoit átrétegezése — mezőgazdasági, kertészeti és ipari pályákra.”

A temesvári Hercules-farm gondolata elsősorban 1932-ben vetődött fel, de a terv megvalósítására csak 1934 őszén kerülhetett sor és 1935 tavaszán nyert a farmon elhelyezést az első nyolc kertész-tanuló. Virágkertet, gyümölcs- és díszfakertet volt a kis gazdaság magva és — csupán kis arányokban — bolgár kertészetet is műveltek az első esztendőben. A farm vezetői gondolt fordítottak arra, hogy a növendékek megismerkedjenek a baromfitenyéssel és a méhészettel is, télen pedig a növendékek elméleti kiképzését is nyertek. A második évben újabb nyolc tanulót helyeztek el a farmon és kibővítették a bolgár kertészetet. Évről-évre újabb és újabb ifjak jelentkeztek a farmon, amely ma már valóban szép eredményeket mutat fel és biztatást is jelent egyben a később megnyitott aradi farm számára, amely szintén komoly eredményekkel működik az új neológ zsidó temető melletti területen.

A temesvári Hercules-farm kiadásában megjelent évkönyv gazdag tartalmából kiemeljük dr. Kupfer Miksa „Judaisme oblige” című cikkét, dr. Deutsch Ernő brassói főrabbi mélyenszántó tanulmányát egy 1820. évi zsidó revizióról, dr. Weisz Artur, dr. Kertész Jenő, Weimann Jenő, dr. Engelberg Dezső, Weisz Ignác, Markovits Rodion és Szabó Imre cikkeit.

Nagyszabású programmal kezdi meg ezidei tevékenységét az aradi kulturház

Október 12-én dr. Fischer József nyitja meg a kultúrelőadások sorozatát

Arad, október 8. (Az Új Kelet tudósítójától.) Arad zsidóságának életébe az utóbbi hónapokban új, jelentős tényező vonult be, amely körül egyaránt tömörülnek ifjak és öregek: a Zsidó Kulturház. A Consistorium-uccában lévő izléseken berendezett helyiségekben eleven élet folyik, az irodában egymásnak adják a kilincset az ifjak, akik tevékeny szerepet vállaltak abban, hogy a Kulturház által kezdeményezett akciókat sikerre vigyék és valóban komoly kulturális biztosságot.

Az aradi Zsidó Kulturház közvetlenül megnyitása után teljes lendülettel kezdte meg kulturális tevékenységét. Még az elmúlt időnyben néhány előadást tartottak és most, a nyári szünet befejeztével új előadás sorozatot indítanak meg.

Az első előadásra október 12-én kerül sor és ez alkalommal Kolozsvárról dr. Fischer József, a neológ hitközségek szövetségének elnöke beszél „Zsidó sors, zsidó ifjúság” címmel.

A kultúrelőadásokat minden második szerdán tartják meg, a közébső szerdákon pedig ifjúsági előadásokat rendeznek. Ezek között nem maradnak a többi előadások mögött és mindössze annyiban különböznek azokról, hogy tárgyuk a zsidó ifjúság problémaköréből való. Arad számos kiváló zsidó intellektuálé vonul fel ezen az előadás-sorozaton, amely iránt érthető érdeklődés nyilvánul meg.

Gyakorlati kulturális munkát kíván megvalósítani a Zsidó Kulturház akkor, amikor október 15-iki kezdettel megkezdte nyelvtanfolyamait, amelyek során a héber, román, angol, francia, német nyelveket adják elő.

A kultúrelőadások megindulásával egyidejűleg nyitják meg a Kulturház közelgőben megszervezett könyvtárát. Ennek anyagát egyelőre a kulturházból olvasgatják az érdeklődők, de szervezés alatt van még a könyvtárnak egy tagozata, amelynek könyveit kölcsön is adják, teljesen díjmentesen.

Altalápol a Kulturházi vezetőségének az az elgondolása, hogy minden szolgálatát díjmentesen adja Arad zsidóságának; egyrészt, mert csak így teheti hozzáférhetővé a kultúra forrásait azok számára, akik egyébként nem juthatnának hozzá, másrészt pedig, mert a neológ hitközség az adóemelés után beállított helyzetet úgy értelmezi, hogy lehetőleg minden szolgálatot díjmentesen juttasson tagjainak.

Ugyancsak a Kulturház körül szervezik meg Arad zsidóságának zenei életét is, amennyiben most van szervezés alatt Igo Schaten karnagy vezetése mellett a zsidó dalárda és zenekar életre hívása.

Lelkes ifjúsági gárda fáradhatatlan munkával gondoskodik arról, hogy az aradi Zsidó Kulturház betöltsé hivatását. Résztvevők ezek az ifjak a hitközség egyéb akcióiban is. Így többek között segítséget nyújtottak a szegénykataszter elkészítésében, valamint az elemi iskola melletti gyakorló műhely megvalósításában.

Az a munka, amely a közelgőben a Kulturház körül megindult, és amely most az említett kultúrelőadások, a nyelvtanfolyamok rendezésével, a könyvtár, zene- és énekkar megszervezésével folytatódik, alkalmas arra, hogy szervesen fejlessze ki azt a zsidó kultúrét, amely Arad zsidó társadalma olyannyira hiányolt.

Felderítő uton!

A gazdag város szegény zsidói

13 ezer zsidóból 4120 földhözragadt szegény a Bánság metropolisában. Minden harmadik zsidó nyújtja ki kezét alamizsnáért

Timisoara, október 8. (Az Új Kelet tud.) Temesvár!... Az ország ugynevezett kincses kamrájának erről a centrumáról, a Bánság metropolisáról az a vélemény alakult ki országsszerte, hogy itt nincsen szegénység, hogy itt mindenki megelégedetten él. Zsidó vonatkozásban — legalább! —, sajnos, túlkönynyű megállapítani, hogy ez az ország köztudatában polgárjogot nyert „általános vélemény” — nem állja meg a helyét. Sőt!...

Az őszi zsidó ünnepek hangulata érződik ezen a nagy városban. Ez a fejlett gyáripara és intenzív kereskedelem ellenére mindig csöndes város, ezáltal talán a szokottnál is halkabb. A zsidó ünnepek nehéz időkben köszöntöttek be és ezekhez a súlyos időkhez most is elmaradhatatlanul hozzákapsolódott a minden évben megismétlődő terhes őszi gondok. Ebben a borús hangulatban indulunk felderítő utra, — kutadjuk a gazdag Temesvár nagyszámú zsidó szegényeit.

Felderítő utunkhoz programszerűen látunk hozzá. Számbavesszük a temesvári zsidó hitközségeket. Ebből négy is van: — az egyesült belvárosi és gyárvárosi hitközség, a józsefvárosi és a gyárvárosi ortodox, valamint a gyárvárosi spanyol rítusú hitközség. Első utunk az egyesült neológ hitközség belvárosi központi irodájába vezet. Az iroda egyik vezetője pregnánsan a következő helyzetjelentést adja:

Helyzetkép a temesvári zsidóság frontjáról

— Ha számbavesszük — mondja — a temesvári négy zsidó hitközséget, könnyűszerrel megállapíthatjuk, hogy Temesvárnak hozzávetőlegesen 13 ezer zsidó lakosa van. Ebből az egyesült hitközségre 2000, a józsefvárosi ort. hitközségre 600, a gyárvárosi ortodox hitközségre 200, illetőleg a spanyol hitközségre körülbelül 100—120 adófizető jut. Ezekről nagy általánosságban állíthat-

juk, hogy fizetnek. A nyilvántartott hitközségi tagok sorából azonban 1030-an immár évek hosszu sora óta nem fizetnek. Ezek tehát a szegények. És hogy egészen precíznek legyünk, besorozzuk az 1030-at fejenként négygel — ennyire tehető egy-egy család lélekszáma — pontosan 4120-at kapunk. Ezek tehát nem fizetnek adót, nem is fizethetnek, ezek a szegények — ezek a nyilvántartott támogatásra szoruló szegények.

„Csak” minden harmadik nyújtja ki kezét!...

— Természetesen, ezzel a számmal még mindig nem merítettük ki a temesvári zsidó szegénység statisztikáját. A „bennszülött” szegényekhez állandóan hozzákapsolódott azok a mindössze jelentkező ugynevezett „átutazó” szegények, akiket eredeti lakhelyükről az egyre nagyobb méreteket öltő nyomor üz el s akiknek száma szintén megközelíti az 1500-at. Ha most pedig egybevetjük a bennszülött és az átutazó, alkalmi szegényeket, ez a szám 5620-ra kerekítődik ki.

— És most az elmondottakból vonjuk le a tanulságokat. Ime: a gazdag Temesvár — gazdag zsidóival: a 13 ezer lélekből 4120 földhözragadt szegény, olyan szegény, aki kezét alamizsnáért nyújtja ki. Mit jelent ez a gyakorlatban!

Az itteni zsidóság 33 százaléka, illetőleg az ittélő zsidók közül minden harmadik teljesen egzisztencia nélkül áll, — földhözragadt szegény.

Ha még hozzávesszük az átutazó, alkalmi szegényeket, arra a konklúzióra jutunk, hogy Temesváron munkaközben, amikor mindenki, — aki már ilyen szerencsés helyzetben van — és elláthatja ügykört, szinte minden második itélő, vagy éppen átutazó zsidó ki nyújtja kezét és rimánkodik a falat kenyérért. Eljlesztő, elrettentő kép!...

— Kevés fantáziával — képzeletben —

bepillantást vetünk azokra a helyekre, melyek köztudomásszerűen is szegény zsidókból tevődnek össze. Ha a gazdag Temesvár ezt a helyzetképet adja, vajjon ez az itt fel nem sorolható, de számtalan zsidó vonatkozású helyiség, milyen elrettentő táblázatot és statisztikát ad a zsidó nyomorról, — a zsidó szegénységről.

121 lej segély évenként és fejenként

Ez az érem egyik oldala. Az érem másik oldala: intézményesen, a hitközségeken keresztül ez a nagyszámú szegény milyen anyagi támogatásban részesül. Betekintünk az egyes hitközségek évvégi kimutatásaiba és nyomban megállapíthatjuk: az egyesült hitközség évi 400 ezer, a józsefvárosi pedig 68.300 lejt ad a hozzáforduló szegényeknek. Ha még idevesszük a fennmaradó hitközséget, akkor ez a segélyösszeg 500 ezerre kerekítődik ki. Vagyis:

a nyilvántartott bennszülött szegény fejenként egy évre — a hitközségek részéről — 121 lej támogatásban részesül.

Természetesen, ehhez hozzájárulnak a természetbeni segélyek és azok a támogatók is, amiket az itteni szegények az egyes egyénektől kapnak. Am így is az évről-évre és újabb immár napról-napra növekedő nyomoron, zsidó szegénységen vajmi keveset segít ez a támogatás. Csepp a tengerben. Vagyis: ahhoz tulok, hogy meghaljon, ám édes-keves, hogy megélhessen.

150 gyerek a napközi otthonokban

Ennek az elszomorító képnek a naposabb részét sem hallgatjuk el. Az itteni zsidó nőegyletek érdeműl tudható be, hogy négy évvel ezelőtt — sok küzdelem árán — tető alá került Temesvár két zsidó gyermek napközi otthona. Az egyik a Gyárvárosban, a másik pedig a Józsefvárosban nyert elhelyezést. Amikor a két napközi otthonba ellátogattunk a gyárvárosban Stern Vilmosné, a józsefvárosban pedig Lengyel Józsefné, Eppler Jakabné és Mannheim Lajosné látták el az aznapi ügykezelést. Lengyel Józsefné szolgál közelebbi felvilágosítással:

— Elzidoszerint a két napközi otthonban 150 gyerek kap állandó ebéd és vacsora kosztot. A gyerekek gondos ellátásán kívül arra is ügyelünk, hogy itartózkodásuk alatt megfelelő nevelésben is részesüljenek. Ebből a célból két nevelőnőnk van, akik a gyerekeket iskolai tanulmányaikra is előkészítik. Ami pedig a napközi otthonok fenntartását illeti, bizony sok gondtal küzdünk. A belvárosi hitközség évi 30 és a józsefvárosi hitközség évi 12 ezer lej támogatásán kívül más intézményes támogatásban, sajnos, nem részesülünk. A növekvőre vár tehát a súlyos feladat, hogy évről-évre előteremthessék azokat az összegeket és természetbeni hozzájárulásokat, melyek a mindig mutatózó hiányok fedezetét szolgálják. Természetesen, nem hallgathatom el, hogy a napközi otthonok életre hívásában a munka országrészt Polgár Emília, a józsefvárosi nőegylet díszelnőknője végezte.

Az aggmenház

Meg kell még emlékeznünk a temesvári Aggmenházról is. Ennek az intézménynek az élén dr. Poláček Arminné áll, aki ügybuzgó szeretettel viseli szívén ennek az intézménynek a sorsát. Az aggmenháznak rendszeresen 70—80 állandó lakója van. Nagy azoknak a száma is, akik künnlakókként kapnak kosztot ettől az intézménytől. A belvárosi hitközség itt is 50 ezer lej járul hozzá a büdzsé biztosításához, míg a többi szükséges összegeket rendszeres adományokból, egyes aggok hozzájárulásából és más természetbeni adományokból fedezi.

Természetesen, a temesvári nyomor enyhítésén sokat dolgozik a Talmud Tóra egyesület is, mely a tavaly ősszel is 60—70 szegény gyerek ruha ellátását vállalta. A temesvári zsidó liceum végzett növendékeinek egyesülete is fáradhatatlanul dolgozik azon, hogy a szegény zsidó diákok ruhaellátását biztosítsa.

Ime a gazdag Temesvár a szegénység számainak tükrében. Kommentárt nem kell ehhez fűzni. A tények magukért beszélnek.

Cs. Pap Ibolya.

Nőzsiasszonyok Nyelvére!

Uborka, paprika és más zöldségek eltevéséhez saját érdekükben használják a bevált természetes szinti „ACETUM” ecetet. Kapható minden fűszerkereskedésben.

**HATÓSÁGILAG
ENGEDELYEZETT**

VÉGELÁRUSÍTÁS

Szövet- és bélésárakat hallatlanul olcsó áron kiárusítja

SILESIA

POSZTÓÜZLET
Timișoara, Belváros
Str. V. Alexandrii 6
megszűnik

85 dettai revíziós ügyben 8 elutasító végzést hozott a bíróság

A bánsági bíróságok hatáskörébe tartozó állampolgársági revíziós ügyek rövidesen befejeződnek. Elsőnek a dettai járásbíróság készült el a hatalmas munkával, amely általában az érdekeltek javára végződött. A magánértesülések alapján összeállított statisztikai adatok szerint Dettán és környékén összesen 85 zsidó családfő állampolgársága került revízió alá. A járásbíróság mindössze 8 ügyben hozott elutasító végzést, míg 87 esetben igazolták minősítette az állampolgársági jogokat. A nyolc elutasító határozat ellen az érdekeltek felfolyamodást nyújtottak be és így ezekben az ügyekben a temesvári törvényszék fog végső fokon dönteni.

Érdekes azonban, hogy az ügyészség hivatalból valamennyi esetben megfellebbezte a járásbíróság kedvező döntését. Az elmúlt hetekben már sor is került a fellebbezések tárgyalására, a temesvári törvényszék külön célra alakult hármas tanácsa előtt. Eddig a törvényszék hármas tanácsa mintegy háromnegyedét tárgyalta a fellebbezéseknek és kivétel nélkül minden esetben jóváhagyta a járásbíróság döntését, az ügyészség fellebbezését pedig elutasította. A még függőben lévő ügyekben a közeljövőben fog dönteni a törvényszék, ugyancsak hamarosan sor kerül a járásbíróság által elutasított 8 állampolgársági ügy fellebbezési tárgyalására is.

A Bánságban ezek az első statisztikai adatok az állampolgársági revíziós munkálatok eredményére vonatkozóan. Az újabb adatokat sorozatosan fogjuk közölni az Uj Kelet olvasóival, mielőtt a bírósági döntések ismeretessé válnak.

Négy lugosi zsidó diák legendája a szudetanémet vidéken

Lugoj, október 8. (Az Uj Kelet tud.) Az iskolaév kezdetével négy lugosi zsidó diák, névszerint: Szalinszki Miklós, Rosenthal László, Fodor Tibor és Deutsch László a cseh-német határon fekvő és a müncheni konferencia előtt még Csehszázhoz tartozó Warmsdorf textilipari szakiskolájába iratkozott be. Természetesen, az elindulásakor még nem tudhatták, hogy ez a Warmsdorf a többi szudetanémetekkel együtt a világpolitika forgatagának kellős közepébe jut.

Az események hatása alatt a Lugoson élő szülők kétségbeesett izgalommal és aggodalommal várták a diákok sorsáról szóló híreket. Am ezek a hírek kiestek, mignem roshasán napján meglepetésszerűen távirat érkezett Leipzigából egy közismert lugosi kereskedő címére. Ez a távirat a diákoktól érkezett s benne a kereskedőt arra kérték, hogy ismert leipzigai relációján révén legyen segítségükre, hogy hazatérhessenek. Az említett kereskedő nyomban érintkezésbe lépett egyik ottani üzletfelével, aki aztán eljárt a román konzulátusnál és aki a diákokat hazaszigetelte. A diákok Lengyelországon, továbbá Csernoviczen és Bucurestin keresztül a napokban hazatértek.

A kellemetlen kalandba esett diákok itthon elmondották, hogy a szudetanémet szabadszervezetek és a cseh karhatalom csatározásai során a diákokat az összes fegyver- és munkabíró férfiakat Németországba való „menekülésre” kényszerítették és így kerültek podgyászai hátrahagyásával Németországba, ahonnan aztán az ismert uton szüleik otthonába jutottak.

Az 1918 december 1 előtt megszerzett illetőség továbbra is érvényes bir az állampolgárság kérdésében

Érdekes állampolgársági revíziós döntést hozott a dettai járásbíróság. M. Jakab temesvári kereskedő 1888-tól 1905-ig a bánsági Szentmihály községben élt és itt szerzett illetőséget. 1906-tól a világháború kitöréséig Varadia községben élt, de mint utazó kereskedő nem tartózkodott állandóan a községben és így nem nyerte el az ottani illetőséget. M. Jakab 1914-ben bevonult és végül küzdött a világháborút, majd az összeomlás után Temesváron telepedett le és azóta is itt él.

Az állampolgársági revízió kapcsán a kereskedő a dettai járásbírósághoz nyújtotta be iratait. Nem tudta azonban kellőképpen igazolni, hogy 1918 december 1-én hol birt illetőséggel és ezért a járásbíróság elrendelte nevének az állampolgársági listáról való törlését. A végzéssel szemben a kereskedő ügyvédje, Polgár József dr. felfolyamodással élt és a bizonyítás elrendelését kérte. A járásbíróság ismét foglalkozott az ügyvel és

elrendelte a bizonyítást, amelynek során az ügyvéd igazolta, hogy M. Jakab 1906 és 1918 között nem nyert illetőséget Varadian, ellenben megtartotta illetőségi jogait Szentmihály községben, ahol 1888-tól 1905-ig élt. Ezt az illetőséget egyébként a szentmihályi községvárosa is igazolta, azzal a megokolással, hogy M. Jakab illetősége továbbra is érvényes bir, jóllehet 1905-ben elköltözött a községből. A járásbíróság elfogadta ezt az érvelt, beigazolták minősítette M. Jakab szentmihályi illetőségét és az állampolgársági ügyben befejezte az eljárást.

A dettai járásbíróság döntése jogászok körében érthető feltűnést keltett, mert más hasonló ügyekben a bírói fórumok eddig elutasító végzést hoztak. Meg kell azonban még említenünk, hogy M. Jakab állampolgársági ügyében az ügyészség felebbezést jelentett be és így végső fokon a törvényszék fog dönteni az illetőség kérdésében.

A temesvári pénzügyigazgatóság az italmérési engedélyek árlejtése során nem tart nyelvvizsgát

A jelentkezők csak írásbeli nyilatkozatot adnak, hogy megfelelően
bírják az állam nyelvét

Timișoara, október 8. (Az Uj Kelet tud.) A temesvári pénzügyigazgatóság már megkezdte az érvénytelenített, illetve bevont italmérési engedélyek árlejtését. Az árlejtési bizottság tagjai dr. Petrovici Emil pénzügyigazgató, Mircu Traian szolgálati főnök, Bojoiu pénzügyi ellenőr, valamint a prefektúra és a vendégülösök képviselője. Az árlejtések kisebb csoportokban naponta folytatódnak és a döntést írásban közlik az érdekeltekkel.

Hetekkel ezelőtt nagy izgalmat keltett a vendégülösök és korcsmárosok között az a hír, hogy egyes városok pénzügyigazgatóságai az italmérési engedélyek árlejtése során nyelvvizsgát tartanak és mindama jelentkezőket, akik a bizottság megállapítása szerint nem bírják megfelelően az állam nyelvét, már eleve kizárják az árlejtésből. A temesvári pénzügyigazgatóság mindegyik nem folyamodott a nyelvvizsgák módszeréhez és a jelentkezőktől csak a törvényesen előírt feltételeket követelte meg. A jelentkezőknek

azonban minden esetben írásbeli nyilatkozatot kell adniuk, amelynek értelmében megfelelően bírják az állam nyelvét és ezt a nyilatkozatot aláírásukkal hitelesítik. Kivételt csak a hadiözvegyek képeznek, akiknek nem is kell résztvenniük az árlejtésen a törvényes formák keretében, mert elég, ha szabályszerű okmányokkal igazolják hadiözvegyi minőségüket, az árlejtési bizottság — miniszteri rendelet alapján — máris előnyben részesíti őket a többi jelentkezővel szemben.

A temesvári pénzügyigazgatóság hatáskörében mintegy 370 italmérési engedély került összesen árlejtésre. A vendégülösök egyesülettől nyert értesüléseink szerint eddig teljes rendben folynak az árlejtések. Az árlejtések menete egyébként igen lassu, mert sok esetben a községi hatóságok még nem készítettek el a szükséges igazolóiratokat és ezért sok árlejtést el kellett halasztani.

Lejárt a lugosi hitközségi vezetőség hároméves mandátuma

Mit tett a hitközség az elmúlt három év alatt?

Lugoj, október 8. (Az Uj Kelet tud.) A lugosi izr. hitközség vezetőségének hároméves mandátuma most lejárt s a vezetőség már megtette a szükséges lépéseket az október 13-án megtartandó új választások előkészítésére. A lugosi hitközségnek az elmúlt három esztendőben kizárólag cionistákból álló vezetőség irányította. Megállapíthatjuk, hogy dr. Kirschner Arnold elnök és Neumann Hugó alelnök vezetése mellett működő vezetőség, a súlyos helyzet figyelembevételével

lett is, jól állotta meg a helyét.

Nagy érdemű tudható be ennek a vezetőségnek, hogy teljesen reorganizálta a hitközség és az összes testvérintézmények ügykezelését, mintahogy rendezte a megszünt belinczi fiókhitközség függő ügyeit és normalizálták az örökös imaszékek problémáját is. Természetesen nagy munkát végzett ez a vezetőség a hitközségi épületek rendbehozatala körül is.

Az általános elszegényedés hozta magával

a cedáká, az adományok óriási megnövekedését is. A hitközség és a társegyetek vezetőségének agilitását dicséri, hogy sikerült — a hitközségi adókon kívül — ezt a cedákát félmilliót is meghaladó összegre emelni. Ebben a keretben még elmondhatjuk, hogy az itteni zsidóság a palesztinai országépítő célokra 200 ezer lejlel járul hozzá évente. Ebben az összegben immár benne van a hitközség és testvérintézmények palesztinai szubvenciója is. Sokat tett a hitközség még az országos zsidó intézmények támogatása körül és természetesen rengeteg pénzt emészt fel a zsidó elemi iskola fenntartására is. Az állampolgársági revízió során viszont nagy összegeket kellett a hitközségnek fordítania a szegényebb lakosság támogatására. Emellett sem feledkezett meg a vezetőség a kulturproblémákról sem és számos növ előadással egészítette ki az itteni zsidóság kulturigényeit. A felsorolt feladatok elvégzése után is a hitközség vezetősége minden vonalon megőrizte teljes átlagában a közvagyonát és a különböző alapokat.

Eddig még nem alakult ki a teljes és tiszta kép az új vezetőségre vonatkozóan. Természetesen, az eddigi cionista vezetőség a legnagyobb készséggel hajlandó — minden személyi ambíciótól mentesen — mindenki-vel együttműködni, aki a zsidó közjó érdekében tartja szem előtt. Ebben az irányban egyébként Szidon Dezső, a hitközség díszelnöke már meg is kezdte a széleskörű tárgyalásokat és kétségtelen, hogy fáradozásait siker fogja koronázni.

Viharok egy temesvári uccanév körül

A gyárvárosi Farkas-ucca, amikor az utak és terek átkeresztelésére került a sor, Ecaterina Teodoroiu, a Jiu-i hősnő nevét kapta. Ezt a történelmi nevet azóta is becsülettel viselte és az ucca lakói sohasem követtek el olyan cselekedetet, ami méltatlanná tette volna őket a román nemzeti hősnő emlékéhez.

Legalább is ez volt a hivatalos tényezők meggyőződése is. Legutóbb azonban kiderült, hogy az uccanevek körül is bajok vannak. Legalább is egyesek véleménye szerint. Egy maroknyi szélsőséges csoport ugyanis beadványt intézett a város vezetőségéhez, amely arra kért, hogy sürgősen változtassa meg az Ecaterina Teodoroiu-ucca nevét. A beadvány szerint ebben az uccában tulnyomórészt zsidók laknak és így a román hősnő emlékének megszegyenyítését jelenti, ha nevet egy ilyen „gettó-ucca” viseli. Ezért a derék honmentők azt javasolták a város vezetőségének, hogy a Jiu-i hősnőről olyan uccát nevezzenek el, amelyben kizárólag románok laknak, a Farkas-uccának pedig olyan nevet adjanak, amelynek nincsen történelmi vonatkozása.

A városnál szabályszerűen iktatták a beadványt, amely azonban hamarosan megfellebbezték a hivatalos uton. Az illetékes tényezők nyilván nem felejtették el, hogy a Farkas-uccában is laknak hősök, hadirokkantak, árvák és özvegyek, akik annak idején bebizonyították, hogy a „gettó-ucca” is tud áldozni és szenvedni a hazáért. Nem tudjuk bizonyosan, de reméljük, hogy ilyen megfontolások is vezették az illetékes városi tényezőket, amikor érdemben nem voltak hajlandók a beadvánnyal foglalkozni és ad acta tették az egész ügyet...

A honmentők pedig kénytelenek lesznek más téren bizonyítékát adni tettvágyuknak. Ártatlan emberek érdemtelen megalázása nélkül...

KÖZGAZDASÁG

A hét eleji hausse-t a hét végén lanyhulás váltotta fel a bucaresti tőzsdén

Szilárdabbak a fixkamatozású papírok, változatlanok a bankrészvények, lanyhák a petróleum- és ipari papírok

Bucuresti, október 8. A bucaresti tőzsde a hét elején általános árfolyamjavulási irányzattal reagált a nemzetközi eseményekre, a hét második felében azonban egyenletlenné vált az irányzat és inkább lanyhulási tendencia volt az uralkodó. A fixkamatozású papírok piacán a vezető értékek, de különösen a belföldi renték tartották a hét elején elért 1 és fél—2 pontos árfolyamnyereségeiket. A Stabilizarea 1 ponttal 63.50-re, a kisajátítási kötvény 1 ponttal 64.50-re, az 1933. évi renta 2 ponttal 65-re, az Inzestrarea kötvény nagy címletei 2 ponttal 84.50-re, a kis címletek 1 ponttal 81.50-re javultak, az 1935. évi 3 százalékos Consolidarea kötvény változatlanul 43.50, az adóbon 49, a Desvoltarea — az október 1-i szelvény beváltása miatt — 1 és fél ponttal 63-ra

csökkent. A bankrészvények árfolyama alig változott, a Banca Nationala részvény 5325 lej, a Româneasca 585 lej, a Comro 245 lej, a Credit Român 440 lej, a Credit Industrial 810 lej, az Albina 390 lej. A biztosítási papírok üzlettelének, változatlan árfolyamokkal, a Dacia—România 4025 lej, a Generala 1150 lej, az Agricola-Fonciera 325 lej, a Nationala 270 lej. A petróleumrészvények lanyhák, az Astra—Română 45 lejjel 925 lejre, a Steaua Română 5 lejjel 370 lejre, a Credit Minier 25 lejjel 260 lejre, a Redeventa 25 lejjel 215 lejre lanyhult, a Concordia változatlanul 540 lej. Az ipari részvények is lanyhábbak. Resita 30 lejjel 480 lejre, a Letea 40 lejjel 915 lejre, a Mica 35 lejjel 1395 lejre lanyhult, a Tramway-Bucuresti változatlanul 1210 lej.

Lassu tempóju a javulás a nyugati tőzsdéken, a müncheni egyezmény végrehajtásának hetében

A hadiipar nyersanyagkereslete változatlan. Az aranyárak és az aranyváltók árfolyama kisebb mértékben lanyhult

A müncheni egyezmény végrehajtása nem hozta meg a nyugati tőzsdéken azt a megnyugvást, amit a müncheni békétől általában reméltek és a hirtelen hangulatváltozás, amit a szeptembervégi depresszió után általában vártak, csak kisebb mértékben következett be. Londonban az értéktőzsdén a javulás kisebb arányu, az árutőzsdén a legfontosabb nyersanyagárak továbbra is tartottak és általános az a vélemény, hogy a hadianyagok iránti kereslet — München után — világszerte nemcsak, hogy nem csökkent, hanem emelkedett. Hogy egyes nyersanyagokban mégis árlanyhulások mutatkoznak, annak kizárólag az az oka, hogy a háborús — spekulációs — nyersanyagvásárlások és felhalmozások mégis szünetelnek. Párizsban a tőzsdéi körök kellemetlenül ábrándultak ki a müncheni egyezményből, annak ismert végrehajtása miatt. Egyébként a francia kormány által tervezett nagyarányú pénzügyi reformok miatt tartózkodás tapasztalható. A párizsi tőzsdén élénken kommentálják azt a hírt, hogy a Nemzetközi Vaskartell (IREG) elmúlt heti párizsi értekezletén ez év utolsó negyedére úgy a kvótákat, mint az árakat változatlanul hagyta, noha München után általános árleszállítás volt várható.

Az IREG értekezletén egyébként — először — jelent volt az amerikai vasipar delegátusa is.

A nemzetközi devizatőzsdéken az aranyváltók túl magas árfolyamainak leépítése lassan halad. Az USA-ba — az elmúlt héten — csak szűrványosan indultak aranyszállítmányok, az aranyárak Londonban kissé lanyhultak, a dollár árfolyama azonban mindenütt tartott, a svájci frank árfolyama az összes európai piacokon javult, a font általában lanyha. Zürichben a font 21.06, a dollár 433.25, a holland forint 238.85, a francia frank 11.77, az olasz lira 23.07 és fél, a márka (hivatalosan) 175.62, a csekkorona (hi-

vatalosan) 15.10, a lej hivatalosan 3.25. A gyengébb valuták közül — a zürichi mágnaforgalomban — a márkabankjegy 62—64, az olasz lira bankjegy 16.20, az utazási iracsek 20.90, pengőbankjegy 64-66, a csekkorona bankjegy 10.70—11.—, a zloty bankjegy 66.40—66.70. A lejbankjegy árfolyama Zürichben 2—2.15, Budapesten 3—3.45, Prágában 17.35—17.65.

Felemelték a buza exportprémiumát

Módosították a minimális árakat

Bucuresti, október 8. A kormány gazdasági bizottsága pénteki ülésén elhatározta, hogy a buza eddigi vagononkénti 12.000 lejes exportprémiumát 13.000 lejre emeli fel, amelyet a kormány az október 10—november 11. között exportált mennyiségek után fizet ki. Ezt a prémiumot a legalább 77 kilogramos buza után

Megérkeztek az új

1939

Standard

Radio KÉSZÜLEKÉK!

MEGTEKINTHETŐK ÉS MEGRENDELHETŐK MINDEN JOBB SZAKSZLETBEN

fizetik, amelyek maximum 3 százalék idegenanyagot tartalmaznak. Az ennél gyengébb minőségű buza fajták exportprémiumait a kormány esetről-esetről állapítja meg.

Ugyanezen az ülésen módosították a buza minimális árát is. Október 10-től kezdődően a 80 kilogrammos (2 százalék idegenanyagot tartalmazó) buza minimális ára 33.000 lej, franco vagon, a termelő

Ezek az új

TUNGSRAM KRYPTON

izzólámpák amelyeket 15 Dlm — 150 Dlm

Önnek lakásában, irodájában, üzemeiben stb. használnia kell. A krypton-lámpák napfényt hoznak lakásába és nagyon gazdaságosak használatban.

Az új fény

Tungram

KRYPTON

APRÓHIRDETÉSEK

Kiadó november 1-től 5 szobás komfortos napos lakás. Tulu Maniu 39. Nagy üzlethelyiség Regina Maria 11.

Autóvezetői engedéllyel rendelkező aradvidéki ismeretséggel bíró fiatal zsidó garanciával elvállalna utazói állást, vagy képviselést. Leuchtmann bacanie Arad, Str. Marasesti.

Intelligens, végzett 27—31 éves urifü be-nősülhet biztos egzisztenciájú üzletbe. Leveleket „Minden kritikát kibíró” jellegre a kiadóba.

Intelligens zsidóleányt 11—14 éves kereskedelmista fiait állandó korrepetálására, nevelésére, román, német, esetleg angol nyelvtudással, lehetőleg pedagógust keres uric-salád. Kifogástalan ellátás, megfelelő javadalmazás ellenében. Ajánlatokat Káhnán Kálmán ziarist Sighet címre.

Clujon szigoruan ortodox családnál teljes ellátást keres egyetemi hallgató. Címeket a kiadóba „Szobattartás” jellegre.

Perfekt románul beszélő önálló eladó vagy eladó női komfeciósüzletéből felvétetik. Julius Radó, Arad.

Gyárosok, nagykereskedők! Képviselést vállalnék Északkelet-Romániára, esetleg Kolozsmegye és vidékére. Jelige: „100% garancia”. Megkeresést Somes hírlapiroda Satu-Mare továbbít.

Különbejárati szobában két fiatalember teljes ellátást kaphat fűdőszobával. Cim a kiadóban.

Ha Brassóban házat vagy telket akar venni vagy eladni, forduljon bizalommal Vasas építési vállalkozóhoz, ahol szakszerű felvilágosításban részesül. Str. Gh. Lazar 9/a. Nivea-gyár mellett.

Háromszobás összkomfortos földszinti lakás november 1-re kiadó. Str. Elisabeta 45.

Bevezetett iparvállalat keres pénzes társat 200—300.000 lej tőkével. „Tőke biztosítva” jellegre a kiadóba.

Für einen gut erscheinenden Staatsbeamter hoherem Ranges isr. Religion, Mittelstatur, 40 Jahre alt, vermögend und etwa 20.000 Lei monatliches Fixgehalt, wird eine entsprechend-intelligente vermögende Dame zwecks Heirat gesucht, Detaillierte Anträge nebst Lichtbild an die Administr. dieses Blattes unter Näheres Brieflich erbeten.

Stabil gőzgép, kondenzátors compont 70 és 40 HP. üzemiépés, kazán nélkül eladó. Popper, Satumare, Dragos Voda 7.

Nagykereskedők, gyárosok, vezérképviseltek képviselétet keresi országos eladásra bevezetett cég, műszaki vagy bármely cikkek elhelyezése céljából. Megkereséseket „Garanciafény” jellegre a kiadóba kér.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

K. I. Igaz, hogy „smite” alatt van a palesztinai eszrog, de az ideérkező ládákon, vagy egyéb csomagoláson fel van tüntetve az ottani rabbinátus „hechserje”. Tehát nyugodtan használható.

„Carej előfizető”. A déli, 1 óra utáni hírszolgáltatás során szokta a bucaresti rádió közölni.

UJ KELET Legújabb hírek

(Első oldali cikkünk folytatása)

rületeken, tehát a csehszlovák iparban foglalkoztatott munkások 33.3 százaléka. A legtöbb munkás textiliparban volt alkalmazva. Németország és Lengyelország 190.000 textilipari munkást kaptak, tehát az iparág 52 százalékát. Elvesztette Csehszlovákia majdnem 68 százalékát a játékariparosoknak, 48 százalékát a bányászoknak és 79 százalékát a zenealkatrész szakmunkásoknak. Csehszlovákia kivitele 1937-ben 12 milliárd csehszlovákia volt. A veszteség ehhez viszonyítva mintegy 4 milliárdot tesz ki.

A német kézre került cseh erődítések Berlin, október 8. Október 7-én teljesen elfoglalták a szudeta vidékeken a negyedik zónát is. Ezzel kapcsolatosan Mittelswaldeből jelentik, hogy mielőtt a német csapatok bevonultak Jagersdorfbra, a város 26 ezer lakosából 10 ezer eltávozott. A bevonult csapatokat von Rundsted tábornok vezette és a német csapatok Oberlindenwiese, Freiwaldau, Oldbergsdorf és Jagersdorf helyiségeket szállították meg Dél-Sziléziában. A Reuter kiküldött levelezője szerint itt a németek már csehszlovák erődítési vonalak birtokába jutottak, amelyek francia katonai szakértők irányításával épültek és hasonlatosak a Maginot-vonalhoz.

Hitler és Göring tegnap nagy ünneplések között látogatást tettek Jagersdorfban.

Az angol munkásság és a nemzetközi szakszervezeti szövetség a csehszlovákiakat menekültükért

Párizs, október 8. A Havas jelenti: A nemzetközi szakszervezeti szövetségnek vezetője pénteken Sir Walter Citrine elnökletével ülést tartott és a nemzetközi helyzetet tanulmányozta. A vezetőség elhatározta, hogy azonnal nemzetközi segélyakciót indít a müncheni egyezmény nyomán inségbe jutott menekültek javára. A csehszlovák szakszervezetek kérésére a vezetőség küldöttséget menteszt Prágába, hogy a helyzetről tájékoztadják. A küldöttség azután jelentést tesz a szakszervezetek nemzetközi tanácsának, amely rendkívüli közgyűlést fog összehívni.

London, október 8. Az angliai munkásszervezetek és az angol munkáspárti nagytanácsa tegnap értekezletet tartott, amelyen határozati javaslatot fogadtak el a müncheni egyezményvel kapcsolatban. A határozati javaslat követeli az angol kormánytól, hogy haladéktalanul és energikusan lépjen közbe a müncheni egyezmény következtében lefegyverzett áldozatok védelmére. A tanács behatárolta a nemzetközi helyzettel és elhatározta, hogy megfigyelőket küld Prágába. A munkástanács üléséről kiadott hivatalos közlemény megbotránkozását fejezi ki afelett, hogy sorsukra hagyják a csehszlováki menekülteket. Több mint egymillió demokrata német, zsidó és csehszlovák polgár került a müncheni egyezmény következtében ellenséges uralom alá, minden biztosíték nélkül arról, hogy ezek a kisebbségek valamelyes védelemben is fognak részesülni, vagy pedig, hogy magukkal vihetik vagyonukat más országokba.

A szívburok, a szívbillentyűk, a szívizmok és a szívedgek megbetegedéseinek kezelésében a rendkívül enyhén ható természetes „Ferenc József” keserűvíz fontos segédeszköz, mely reggel éhgyomorra egy kis pohárral bevéve a tápcsatorna tartalmát biztosan felhigítja és azt igen könnyen levezeti. Kérdezze meg orvosát.

A délafrikai nemzeti párt népszavazást kér a délnyugatafrikai gyarmatok sorsa ügyében

Capetown, október 8. A délafrikai Omarru-kerület nemzeti pártja javaslatot dolgozott ki, amelyben kéri, hogy népszavazás útján döntse el, hogy a délnyugatafrikai gyarmatokat csatolják-e a délafrikai egyesült államokhoz, vagy pedig adják-e vissza Németországnak. Ugyanebben a javaslatban kéri a parlament összehívását ama javaslat letárgyalására, hogy a Népszövetség oldja fel a mandátum alól Délnyugat-Afrikát és hogy népszavazás útján döntsék egyszersmindenkora sorsa fölött.

Chamberlain átszervezi kormányát

Eden be akar lépni a kormányba?

London, október 8. A Reuter értesülése szerint Chamberlain miniszterelnök, akit tegnapi parlamenti győzelme alkalmából a Szigetország és a dominiók lakossága közel negyedmillió távirálban üdvözölt, a parlamenti szünetet arra fogja felhasználni, hogy kormányát átalakítsa. Elsősorban is Duff Cooper tárcáját kell másra bízni, de kicseréli a kormány még két másik tagját is, mert a november 1-én összehívó őszi ülésen teljesen egybehangot kormánytagokkal akarja felvenni harcot az ellenzékkel. Erre azért is szükség van, mert komoly formában beszélnek arról, hogy a Chamberlain-Daladier-Hitler találkozót még többször megismétlik és a brit miniszterelnök a jövőben el akarja kerülni a Duff Cooper-féle belső ellen-

zékieskedést.

Az új miniszterekre vonatkozólag még nem alakult ki egységes vélemény és így nem lehet tudni, kik jönnek be a kormányba. Bizonyos azonban, hogy kizárólag olyanok jöhetnek számításba, akik százszázalékosan hívei Chamberlain politikájának. Lord Runciman különleges, de nem miniszteri jellegű megbízást kapott a kereskedelmi flotta továbbfejlesztésében.

London, október 8. Eden volt angol külügyminiszter Birminghamban beszédet tartott, amelyben élesen bírálta Chamberlain külpolitikáját. Angol politikai körökben az a hír terjedt el, hogy Eden be akar kapcsolódni a kormányba.

Az angol sajtó a palesztinai zavargások megszüntetését követeli

A Times azt követeli, hogy vagy verjék le az arab lázadást, vagy mondják meg a zsidóknak, hogy nem tudják végrehajtani a Balfour-deklarációt. A palesztinai zavargások krónikája

London, október 8. Az angol sajtó erőteljesen napirendre tűzte a Palesztina-kérdést. Csaknem valamennyi sajtóorgánium megegyezik abban a követelésben, hogy az angol kormány gyorsan és határozottan cselekedjen vagy egyik, vagy másik irányban. A Times politikai főszerkesztőjének tollából, mai számában az alábbi vezércikket közölte:

A két alternatíva

„Palesztina az az ország, amelyben mindjobban veszítjük el presztizsünket — ha ugyan nem veszítettük már el egészen —, az az ország, amelyben köztisztviselőket és más ártatlanokat felkoncolnak és napirenden van közhivatalok, postahivatalok, bankok és rendőrségi épületek kirabálása. Ebben az országban nem teremthető béke addig, amíg a mai idők egyik leghatalmasabb és legerélyesebb államférfia meg nem teszi az alábbi intézkedések egyikét:

1. Használja fel a fegyveres erejét Anglia legkíméletlenebbül az arab forradalommal szemben. Verje le a lázadó hordákat úgy, ahogy ezt másutt megtették. A lázadás leverése után pedig büntessenek meg kíméletlen szigorral minden újabb próbálkozást, tegyék lehetővé a kolonistáknak, hogy folytassák munkájukat békében és alakítsák át Palesztinát virágzó állammá.

2. Mondja meg Anglia a zsidóknak, sajnálja, de a Balfour-deklaráció úgy, ahogy azt interpretálták, nem vihető keresztül. Meg próbáltuk alkalmazni a Balfour-deklarációt, de nem állott módunkban. Az arabok megmozdulása az ő nemzeti öntudatuk eredménye, amely jogosult. Ők és az összes muzulmánok nem a jelenről, hanem a jövőtől félnak, azt az időt látják, amelyben eltűnik az ő Palesztinájuk, amelyben az arabok évszázadok óta élnek és halnak. Mondjuk meg a zsidóknak, hogy mondjanak le új bevándorlásról. Amit eddig szereztek, az az övék marad, a világ többi részeiben üldözött zsidók problémája más területen fog megoldódni.

Csak a két megoldás egyike

— Lehet — fejezi be cikkét a Times főszerkesztője —, hogy sokan azt fogják

Legolcsóbb áron a legjobb minőséget kaphatja

„FEMINA”

Cluj, Str. Memorandumul 1. Női konfekció-áruházban, ahová megérkeztek a legújabb őszi és téli kabát- és ruha-újítások. Nagy választék két iskolás leányka kabátokban.

Önis!
kopasz lesz, ha nem használ PETROlegger HAJSZESZTÉS SZAPPANT!

segédcapatokat küldött ki a rend helyreállítására. A Haifa-Mossul-i olajvezeték három helyen is elvágta és felgyújtották. Megkísérelték a Jeruzsálem-Haifa-i vasutvonal szétrombolását is, ami nem sikerült ugyan, de a menetrendszert járatot mégis be kellett szüntetni. A legutolsó híradás szerint a lyddai állomás épülete lángokban áll és oltása, miután körülötte szabályos ütközet folyt, lehetlenné vált.

Szent háborút hirdetnek az arabok

Jeruzsálemből jelentik, hogy tegnap kezdődött meg a Palesztina melletti propagandát végző pánarab kongresszus tanácskozása, amelyen a szónokok élesen támadták Angliát és szentháború kijelentését javasolták. Eközben igen zajos jelenetek játszódtak le.

COCOSELEL
POROK MEGSZÜNTETIK
A FEJ-ÉS FOGFÁJÁST, NÁTHALÁZT HÜLÉST
KERJEN EREDETI COCOSELEL-POROKAT

Litvinov rövidesen lemond?

Párizs, október 8. A Matin moszkvai értesülése szerint Litvinov rövid időn belül távozik a helyéről. Egyébként Litvinov lakásán a GPU házkutatást tartott és a külügyi népbiztos titkárat őrizetbe vették. Sztalin beavatottak szerint egyáltalán nem titkolja, hogy teljes mértékben elégedetlen Litvinov működésével és végzetes hibáinak tartja, hogy nem tájékozódott eléggé a müncheni találkozó tervéről. Litvinov más francia jelentések szerint beteg és már is Potemkin helyettes külügyi népbiztos intézi az ügyeket. Párizsban számolnak azzal, hogy a szovjet-diplomáciában már a legközelebbi napokban messzemenő személyi változások lesznek és elsősorban is a párizsi és londoni orosz nagyköveteik kicseréléséről lesz szó.

Legújabb sporthírek

Venus—Juventus 3:1 (2:1). A Venus szerencsével győzött a többet támadó Juventus ellen Humis (2) és Bodola gójaival. A Juventus gólját Korony lőtte.

Szőrmét

bizalommal MANDELBAUM szűcsnél Calea Reg. Ferdinand 20, kapu alatt szeresse be. Javitás és átalakítás szezonelőtti olcsó árban.

FRATERNITAS R. T. CLUJ NYOMÁRA

BUN DE IMPRIMAT

Tára pátitá No. 244
10. Telef. Havonta 6yre 300, földre: 1516vra 15 Hirdetés: „UJ KELET” banati na ja. Cikkek forrás m

A sa... meg

Morris... ház min... nisztereln... keleteseho... való csato... hogy m... uralom al... cseh és s... lakosa va... meg:

„A fasil... valaki bet... mazik abt

Németo... ni a világ... mélysege

Még ké... cheni egy... boru rém

ségen, an... lása válc... arra a go

indokolat... vásárolni... kot, amely

sével ill... viágot. M... vidék, d

najal, el s... ten Heil!

a recsegő... Saarbrück

Korai... nak az ill

léséhez és... hez füzte

abik elfek... alatt Hit

nem elő... több teri

tette meg... Keny vilá

1935 m... gálat be

„Németo... nál kevés

zék Ausz... vagy ma

mány ma... tani azok

zetek egy... vonatkoz

Nem te... Hitler be

mal term... ször tette

területi k... 1937 ja

népélyes... det: „A

most már... Ez terr

március... Göring

ígéretlek... berlini k

tette elő... „Csehs

ságra. N... val szem

Hogy e... totta, h

Csehszlo... Hanem

dent... birodalom

fogadta s... vágyában